

Auditní kompendium

Reakce na COVID-19

Zprávy o auditu zveřejněné v období
od června do prosince 2020

Kontaktní výbor vedoucích představitelů nejvyšších kontrolních institucí Evropské unie nabízí fórum pro diskusi o otázkách týkajících se veřejného auditu v EU a jejich řešení. Posilováním dialogu a spolupráce mezi svými členy napomáhá výbor účinnějšímu provádění vnějšího auditu politik a programů EU. Pomáhá rovněž posilovat vyvozování odpovědnosti, zlepšovat finanční řízení EU a upevňovat řádnou správu věcí veřejných ve prospěch všech občanů EU.

Kontakt: www.contactcommittee.eu

© Evropská unie, 2021.

Reprodukce povolena s uvedením zdroje.

Zdroj: Kontaktní výbor nejvyšších kontrolních institucí Evropské unie.

	Strana
Úvodní slovo	6
Shrnutí	8
Úvod	10
ČÁST I – Dopad pandemie COVID-19 na EU a členské státy	12
Tři vlny otřásly prakticky všemi aspekty každodenního života	12
První vlna vícerozměrné krize	14
Od léta plného naděje ke druhé vlně	18
Od nadějí vkládaných do očkovacích látek ke třetí vlně	20
Dopad na vybrané oblasti politiky v grafech	21
Graf 1: Dopad na veřejné zdraví	22
Graf 2: Dopad na hospodářství	23
Graf 3: Dopad na trh práce	24
Graf 4: Dopad na domácnosti a jednotlivce	25
Graf 5: Dopad na veřejné finance	26
Formování reakce na COVID-19	27
Veřejné zdraví	27
Hospodářství a veřejné finance	32
Další oblasti	38
ČÁST II – Přehled práce nejvyšších kontrolních institucí	40
Prioritní oblast: Veřejné zdraví	42
Vnitrostátní systém zdravotní péče	43
Portugalsko – <i>Tribunal de Contas</i>	43
Povinné zdravotní pojištění	45
Německo – <i>Bundesrechnungshof</i>	45
Zadávání veřejných zakázek	48
Belgie – <i>Rekenhof</i>	48
Kypr – <i>Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας</i>	50

Zásoby zdravotnických prostředků	53
Slovensko – <i>Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky</i>	53
Informování veřejnosti	55
Lotyšsko – <i>Valsts kontrole</i>	55
Prioritní oblast: Digitalizace	58
Vzdělávací systém	59
Lotyšsko – <i>Valsts kontrole</i>	59
Státní správa	62
Nizozemsko – <i>Algemene Rekenkamer</i>	62
Prioritní oblast: Sociálně-ekonomická reakce	65
Podniky	66
Nizozemsko – <i>Algemene Rekenkamer</i>	66
Režimy nucené dovolené	68
Lotyšsko – <i>Valsts kontrole</i>	68
Řešení krizí a zvládání mimořádných událostí	71
Litva – <i>Valstybės kontrolė</i>	71
Ekonomická reakce EU	73
Evropská unie – <i>Evropský účetní dvůr</i>	73
Prioritní oblast: Veřejné finance a související rizika	76
Veřejné finance a související rizika	77
Nizozemsko – <i>Algemene Rekenkamer</i>	77
Švédsko – <i>Riksrevisionen</i>	79
Rizika při plnění rozpočtu	81
Portugalsko – <i>Tribunal de Contas</i>	81
Prioritní oblast: Celková reakce na různých úrovních správy	83
Všechny úrovně správy	84
Rumunsko – <i>Curtea de Conturi a Romaniei</i>	84
Místní správa	87
Portugalsko – <i>Tribunal de Contas</i>	87

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020	90
Zkratky	97
Glosář	99

Úvodní slovo

Rok 2020 byl přinejmenším velmi neobvyklý. Celosvětová pandemie COVID-19 zapříčinila nebývalou zdravotní a hospodářskou krizi. Tato krize mimo jiné značně ovlivnila práci nejvyšších kontrolních institucí (NKI) po celém světě a výjimkou nebyly ani NKI sdružené v rámci Kontaktního výboru. NKI EU zareagovaly na krizi rychle a rozhodly se vyčlenit – okamžitě i v příštích letech – na posouzení a kontrolu reakce na COVID-19 značný objem prostředků. Toto auditní kompendium poskytuje přehled příslušných publikací NKI vydaných v roce 2020, a odráží tak okamžitou reakci NKI EU na tuto krizi.

Kompendium je také výsledkem prvního tzv. *síťového auditu EU (EU Network Audit)*, nové formy spolupráce v oblasti auditu mezi NKI EU, která se zaměřuje na strategicky zvolené oblasti politiky nebo na mimořádné události, které mají nebo velmi pravděpodobně budou mít významný dopad na naše společnosti.

Tradičním typem mezinárodní spolupráce v oblasti auditu je paralelní audit, který vyžaduje pečlivě sladěné auditní koncepce. Velkou výhodou *síťového auditu EU* je, že umožňuje flexibilnější koordinaci mezi účastníky, což zároveň znamená, že se účastníci mohou lépe soustředit na konkrétní (vnitrostátní) situace a potřeby. Tato pandemie je vzhledem k problémům, které způsobila, a k jejímu předvídatelnému střednědobému až dlouhodobému dopadu na EU a její členské státy očividně tématem pro takovýto nový typ spolupráce.

Dne mého názoru tento pilotní projekt značně těžil z širší podpory odborných výměn ohledně nových výzev, které pandemie přináší. Například z podnětu NKI Finska a Spojeného království rozvinula projektová skupina EUROSAl zaměřená na COVID- 19¹ řadu činností s cílem podpořit sdílení informací a vzájemnou podporu v oblasti námětů pro audit a auditních koncepcí a zkušeností.

Toto kompendium začíná obecným úvodem na téma pandemie a shrnutím jejích dopadů na členské státy EU, včetně reakcí, které vyvolala. Poté následuje přehled auditní práce provedené a vykázané v roce 2020 jedenácti NKI EU v pěti prioritních oblastech: veřejné zdraví, digitalizace, sociálně-ekonomická reakce, veřejné finance a související rizika a celková reakce na různých úrovních správy.

¹ [EUROSAl Project Group on Auditing the Response to the COVID-19 Pandemic](#)

Věříme, že naše práce a odhodlání zlepšovat výkonnost veřejného sektoru i vyvozování odpovědnosti v celé EU mohou pomoci zlepšit poskytování veřejných služeb ve prospěch všech občanů EU.

Klaus-Heiner Lehne

předseda Evropského účetního dvora
předseda Kontaktního výboru

Shrnutí

I Pandemie COVID-19 je jednou z nejničivějších zdravotních krizí ve světových dějinách, jelikož má dalekosáhlý dopad na společnost, hospodářství a jednotlivce všude na světě. Jakékoli posouzení jejího dopadu na EU a členské státy může být v této fázi – přinejlepším – pouze předběžné, některé aspekty však již vynikají velmi jasně:

- o vícerozměrná povaha této krize,
- o její značný a rušivý dopad na EU jako celek,
- o její asymetrický dopad na různé členské státy, ale také na regiony a dokonce místa, ať už z hlediska času, kvantity nebo kvality.

II Ve většině oblastí, které pandemie vážně postihla, má EU jen omezené pravomoci. Částečně je to dáno tím, že veřejné zdraví není ve výhradní pravomoci EU, a částečně tím, že členské státy nebyly v počátku připravené a nebyly s to shodnout se na společné reakci. Vzhledem k počáteční asymetrii krize a neexistenci koordinovaného přístupu EU jednaly vlády států i správy regionů při zavádění preventivních opatření a opatření proti šíření nákazy, pořizování osobních ochranných prostředků nebo zavádění souborů opatření na podporu oživení a programů pro zachování pracovních míst ve snaze zmírnit sociálně-ekonomické dopady krize samostatně.

III Po obtížném začátku se však zdá, že EU a členské státy svou koordinaci zlepšily a při zmírňování dopadů krize se vzájemně více doplňují. Nejlepším důkazem této skutečnosti byla dohoda o nástroji na podporu oživení *NextGenerationEU*, dosud největším a nejvýznamnějším nástroji Unie, s nímž se EU vydala na neprobádané území, aby se vypořádala s výzvami a dlouhodobými důsledky této pandemie.

IV Toto kompendium ukazuje, že NKI členských států a EÚD na současnou krizi zareagovaly rychle a již provedly řadu kontrolních a monitorovacích činností. Kromě 48 kontrolních činností provedených v roce 2020 stále probíhá nebo se plánuje dalších více než 200 kontrolních činností, které budou dokončeny v roce 2021 nebo 2022.

V Toto kompendium obsahuje shrnutí 17 zpráv zveřejněných v roce 2020 jedenácti NKI EU² seskupená do pěti prioritních oblastí: veřejné zdraví, digitalizace, sociálně-ekonomická reakce, veřejné finance a související rizika a celková reakce na různých úrovních správy.

² NKI Belgie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Německa, Nizozemska, Portugalska, Rumunska, Slovenska a Švédska a EÚD.

Úvod

1 Pandemie COVID-19 je jednou z nejničivějších zdravotních krizí ve světových dějinách, jelikož má dalekosáhlý dopad na společnost, hospodářství a jednotlivce všude na světě. Představuje hrozbu pro život občanů EU a zároveň zvýšila zátěž kladenou na naše veřejné systémy zdravotní péče a vedla k náhlému zvrácení růstu. Do poloviny roku 2020 došlo k prudkému zpomalení hospodářské činnosti, což způsobilo nárůst nezaměstnanosti. V souladu s původními prioritami stanovenými Evropskou radou se opatření přijatá Uníí ke zmírnění dopadu pandemie COVID-19 zaměřila na omezení šíření viru, zajištění dodávek zdravotnických prostředků, pomoc výzkumným pracovníkům za účelem rychlého vyvinutí očkovací látky a pomoc členským státům při vyrovnávání se se sociálními a ekonomickými obtížemi, s nimiž se potýkají³.

2 Jelikož se tento virus mimo jiné šířil do různých zemí různou rychlostí, měl v rámci EU asymetrický dopad. To v kombinaci s neexistencí koordinovaného přístupu EU na začátku pandemie znamenalo, že vlády jednotlivých zemí přijaly širokou škálu různých opatření a přístupů, aby udržely virus pod kontrolou a chránily veřejné systémy zdravotní péče a obyvatele. Jejich reakce zahrnovala uzavření hranic, úplná a částečná omezení volného pohybu osob a přísná hygienická a bezpečnostní opatření. Na sociálně-ekonomické úrovni byla dána k dispozici masivní fiskální podpora na ochranu ohrožených podniků, domácností a jednotlivců.

3 Členské státy zároveň zavedly opatření k posílení místních a regionálních financí a uvolnily fiskální pravidla. Pokud to bylo v jejich možnostech, vlády jednotlivých zemí také oznámily balíčky na oživení investic, které dohromady mají již mnohem vyšší hodnotu než ty, které byly přijaty během finanční krize v roce 2008⁴. Tyto veřejné investice mají zmírnit negativní dopady omezení volného pohybu osob a poskytnout rychlý ekonomický stimul k udržení a v některých oblastech politiky dokonce ke zlepšení předkrizové situace. Většina výdajů na oživení upřednostňuje veřejné zdraví, digitalizaci, sociální ochranu a – někdy zcela nahodile, někdy s cílem napomoci ekologické transformaci – ekonomiku v širším slova smyslu.

³ Evropská rada, *Závěry předsedy Evropské rady v návaznosti na videokonferenci ohledně náklady COVID-19*, 10.3.2020.

⁴ Evropská komise, *Questions and answers: Communication on fiscal policy response to coronavirus pandemic*, 3.3.2021.

4 Účelem tohoto přehledu není popsat všechny aspekty původu a šíření koronaviru ani se komplexně zabývat jeho dopadem na EU a členské státy, včetně jejich reakce⁵, ale spíše zajistit pochopení obecných souvislostí a podmínek, ve kterých NKI vykonávaly svou práci. **ČÁST I – Dopad pandemie COVID-19 na EU a členské státy** se proto zaměřuje na dopad ve vybraných oblastech v celé EU a na opatření přijatá, zejména na úrovni EU, k řešení zdravotních, sociálně-ekonomických a fiskálních výzev. S vědomím toho, že téměř jakékoli posouzení dopadů může být v současné době přinejlepším pouze předběžné, jsme dále vytvořili sérii grafů, které mají ilustrovat vícerozměrnou povahu této krize, ale také její značný, i když asymetrický dopad na EU a její členské státy. Jelikož se vnitrostátní opatření v jednotlivých členských státech do značné míry liší a vzhledem k tomu, že kvalita a množství dostupných údajů neumožňuje smysluplné srovnání, upozorňujeme pouze na několik vnitrostátních opatření v oblastech, které byly předmětem auditů jednotlivých NKI.

5 V roce 2020 zveřejnilo jedenáct NKI EU⁶ 48 zpráv týkajících se široké škály opatření přijatých na celostátní a vyšší než celostátní úrovni v reakci na COVID-19. **ČÁST II – Přehled práce nejvyšších kontrolních institucí** obsahuje shrnutí 17 z těchto zpráv seskupená do pěti prioritních oblastí. Každé shrnutí uvádí souvislosti a důvody kontrolní činnosti a také několik hlavních zjištění a závěrů. Aby nebylo kompendium nepřiměřeně dlouhé, poskytla každá NKI podrobnosti pouze o jedné zprávě za každou prioritní oblast a celkem maximálně o třech zprávách. **Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020** poskytuje úplný seznam všech příslušných publikací NKI v roce 2020.

6 Toto kompendium ukazuje, že NKI členských států a EÚD na současnou krizi zareagovaly rychle. Od doby, kdy pandemie zasáhla tento kontinent, provedly mnoho vysoce relevantních kontrolních a monitorovacích činností. Kromě kontrolních činností provedených v roce 2020 stále probíhá nebo se plánuje dalších více než 200 kontrolních činností, které budou dokončeny během roku 2021 nebo 2022.

⁵ Vzhledem k tomu, že auditní kompendium je digitální publikací a toto téma se neustále vyvíjí, nabízíme k dalšímu čtení odkazy na nejdůležitější online zdroje, které jsme při vypracovávání tohoto vydání konzultovali. Je pravděpodobné, že informace na těchto odkazech budou pravidelně aktualizovány.

⁶ NKI Belgie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Německa, Nizozemska, Portugalska, Rumunska, Slovenska a Švédska a EÚD.

ČÁST I – Dopad pandemie COVID-19 na EU a členské státy

Tři vlny otřásly prakticky všemi aspekty každodenního života

7 Na konci roku 2019 oznámily místní zdravotnické orgány ve Wu-šanu (Čína) klastr případů zápalu plic. Jako příčinu vědci určili nový typ koronaviru, který oficiálně nazvali „koronavirus 2 způsobující těžký akutní respirační syndrom“ (SARS-CoV-2). Aby se zabránilo záměně s původním virem SARS, který se poprvé rozšířil v Číně a dalších čtyřech zemích v roce 2003, oznámila Světová zdravotnická organizace (WHO) název tohoto nového onemocnění jako „COVID-19“. Jelikož se virus snadno přenáší z osoby na osobu, rychle se šířil po celém světě. Dne 30. ledna 2020 prohlásila WHO šíření tohoto onemocnění za „ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu“ a následně jej dne 11. března uznala za pandemii. Vědci se obecně shodují, že COVID-19 je snadněji přenosný i smrtelnější než například jiné viry SARS nebo sezónní chřipka⁷.

8 V období od března 2020 do dubna 2021 pandemie udeřila ve třech vlnách a jen v EU za sebou zanechala více než 30 milionů nakažených a 712 000 mrtvých⁸ (viz [Graf 1: Dopad na veřejné zdraví](#)). V dubnu 2020, na vrcholu první vlny, byly nejvíce postiženy členské státy v západní Evropě. Druhá a třetí vlna (listopad 2020 a leden 2021) však měly větší dopad na země střední a východní Evropy, které byly během první vlny z velké části ušetřeny a nyní čelily stupňující se míře nákazy⁹.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o globálním vývoji v souvislosti s onemocněním COVID-19.

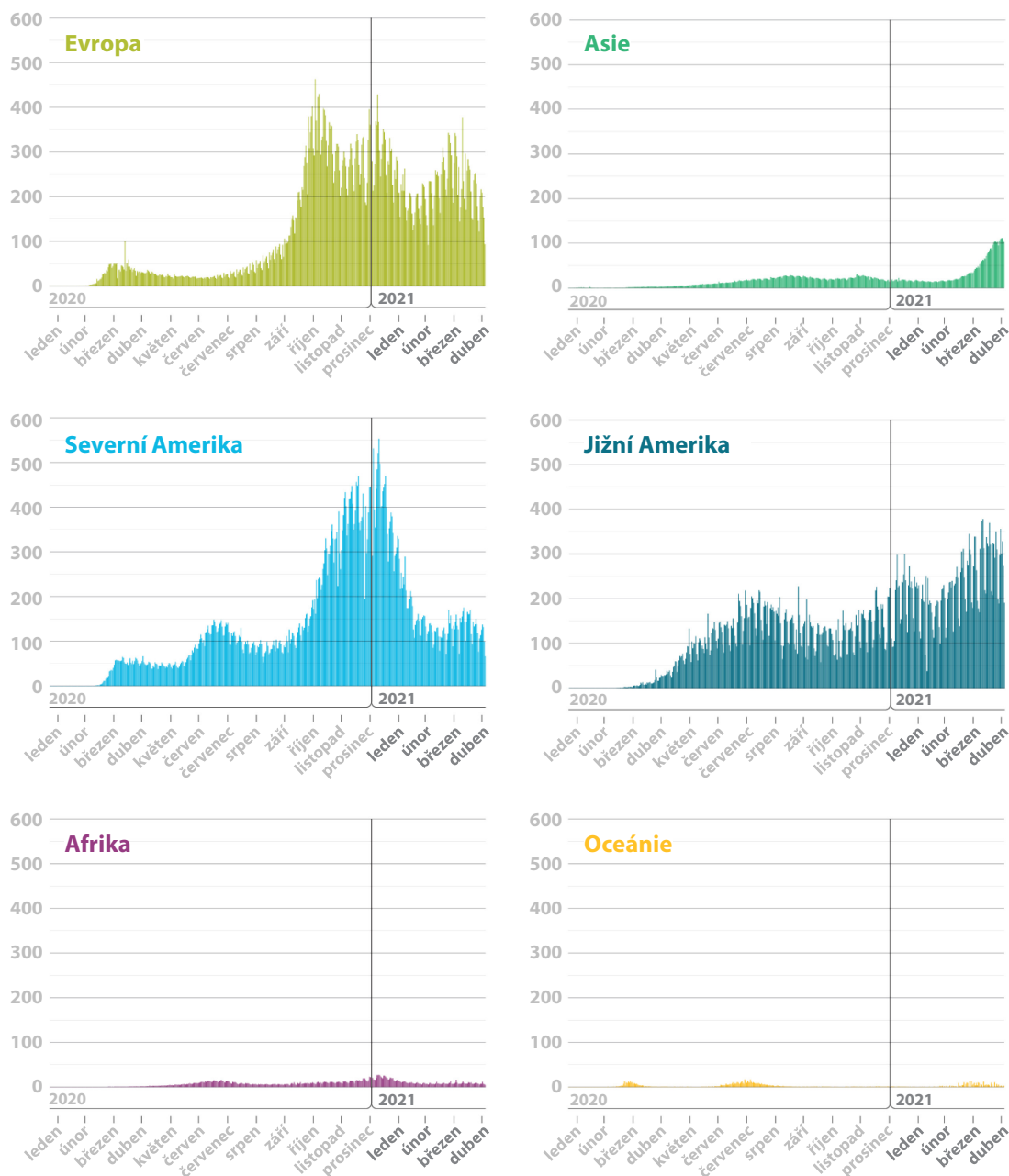
⁷ WHO, *Coronavirus disease (COVID-19): Similarities and differences with influenza*, 17.3.2020.

⁸ ECDC, *COVID-19 situation update for the EU/EEA*, 26.5.2021.

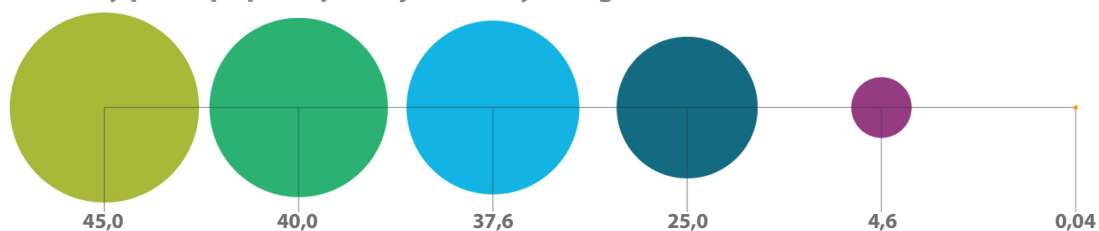
⁹ LSE, *Incorporating complexity into policy learning: The case of Covid-19 in Europe*, 22.2.2021.

ČÁST I – Dopad pandemie COVID-19 na EU a členské státy

Obrázek 1 – Případy onemocnění COVID-19 podle jednotlivých regionů

Celkový počet případů podle jednotlivých regionů k2. květnu 2021 (v milionech)

Zdroj: EÚD na základě údajů z internetové publikace *Our World in Data* (Náš svět v datech).

První vlna vícerozměrné krize

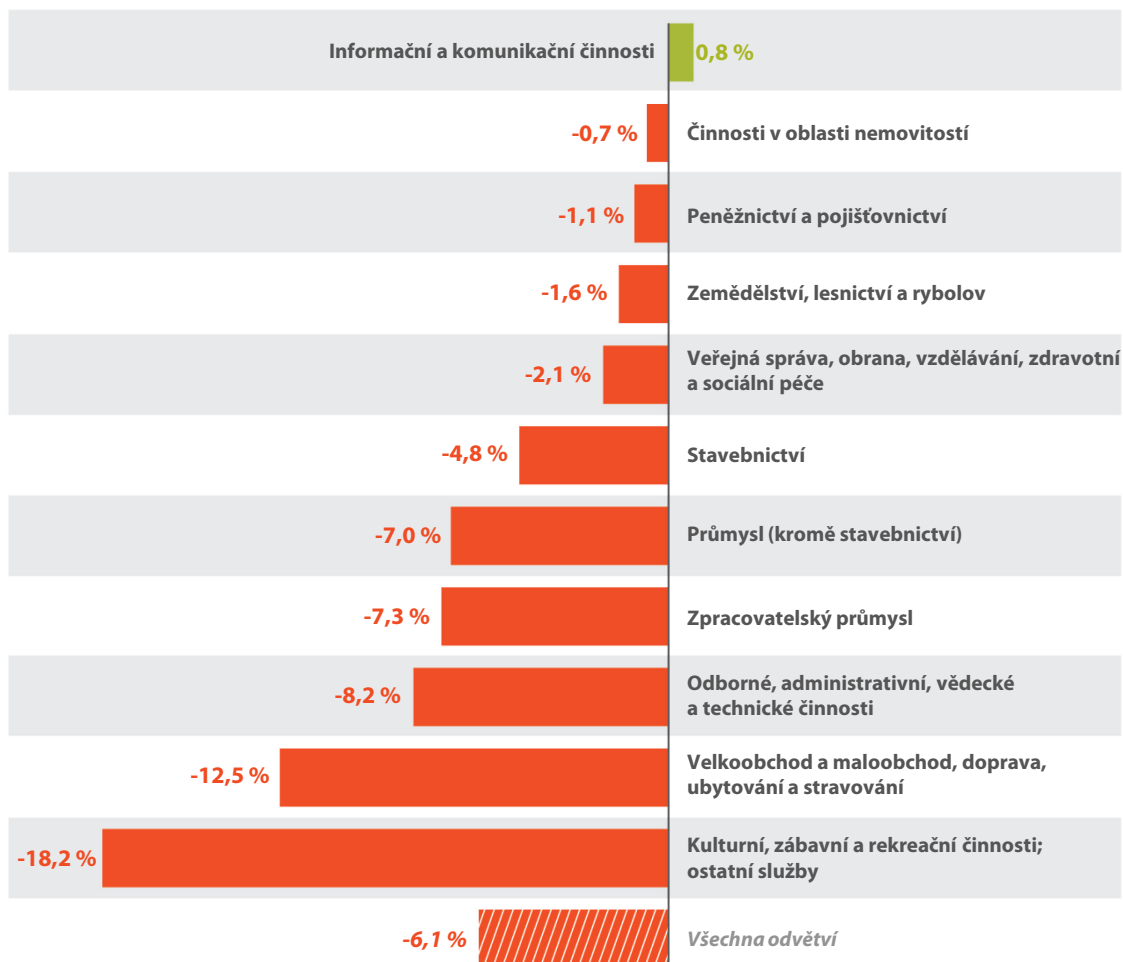
9 To, co začalo jako zdravotní krize, se rychle vyvinulo v sociálně-ekonomickou krizi vyvolanou snahou zabránit šíření tohoto onemocnění a zachránit životy. V reakci na první vlnu a za absence koordinovaného přístupu EU podnikly vlády a orgány členských států okamžité jednostranné kroky, např. nezávisle na jiných státech uzavřely státní hranice nebo si opatřily ochranné a zdravotnické prostředky pro výhradní použití svými obyvateli. Aby se šíření dále omezilo, byla zavedena různá preventivní opatření a opatření proti šíření nákazy, jako například omezení fyzického kontaktu, povinné používání ochranných roušek a všudypřítomné dezinfekční přípravky na ruce. Omezení volného pohybu osob – od selektivních opatření až po celkové uzávěry – měla obrovský dopad na aktivity jednotlivců i na hospodářskou činnost celkově. Mezi členskými státy, a dokonce i mezi regiony, však existovaly značné rozdíly, pokud jde o přísnost a rozsah všech těchto opatření.

10 V první polovině roku 2020 byla zasažena prakticky všechna hospodářská odvětví (viz **Obrázek 2**), jelikož bylo nařízeno uzavření podniků a továren, restaurací a barů, divadel a sportovních zařízení. Sektor služeb utrpěl velké finanční ztráty, zejména v oblasti dopravy, maloobchodu, obchodu, volného času a pohostinství (viz **Rámeček 1**). HDP ve 27 státech EU kleslo o 11,2 %¹⁰, což značí nejzávažnější hospodářskou krizi od druhé světové války (viz **Graf 2: Dopad na hospodářství**).

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o dopadu onemocnění COVID-19 na průmyslová odvětví EU.

¹⁰ Eurostat, *Euroindicators 53/2021*, 30.4.2021.

Obrázek 2 – Změny objemu hrubé přidané hodnoty, 2019–2020

Zdroj: EÚD na základě údajů Eurostatu.

11 Omezení volného pohybu osob, karantény a dobrovolné izolace vedly k obrovské změně na trhu práce. Kdekoli a kdykoli to bylo možné, práce na dálku se stala pravidlem. Tam, kde to možné nebylo, bylo nezbytné zavést nucenou dočasnou nepřítomnost, propouštět nebo zkrátit pracovní dobu. V první polovině roku 2020 došlo k největšímu mezičtvrtletnímu poklesu míry zaměstnanosti v EU v tomto století, a to ze 73 % (1. čtvrtletí) na 72 % (2. čtvrtletí)¹¹, což odpovídá více než milionu dalších Evropanů bez zaměstnání. Více než 19 milionů osob bylo dočasně propuštěno a celkový počet skutečně odpracovaných hodin se snížil v průměru o 15 %¹². Úroveň nezaměstnanosti však rostla pomaleji a méně výrazně, což odráželo vysokou míru

¹¹ Eurostat, *News release 150/2020*, 8.10.2020.

¹² Eurostat, *Hours of work in detail – quarterly statistics*, data extracted in April 2021.

zavádění programů pro zachování pracovních míst a větší počet pracovníků opouštějících trh práce¹³ (viz také [Graf 3: Dopad na trh práce](#)).

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o vývoji zaměstnanosti a sociální situace.

12 Všechny tyto otřesy měly značný dopad na výplaty, jelikož s sebou ve všech členských státech přinesly ztráty příjmů ve výši mezi 1 % a 12 %¹⁴ celkového výdělku na pracovníka. Existovaly však také podstatné sociálně-ekonomické rozdíly, jelikož nejvíce byly zasaženy skupiny s nízkými příjmy, jako jsou mladí a dočasní pracovníci. Četné programy náhrady mzdy a zachování pracovních míst (např. SURE, viz bod [36](#) a [Obrázek 8](#)) zmírnily nejhorší účinky na domácnosti tím, že pomohly snížit celkové ztráty příjmů.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o ztrátách příjmů.

¹³ ECB, *The impact of the COVID-19 pandemic on the euro area labour market*, 7.1.2021.

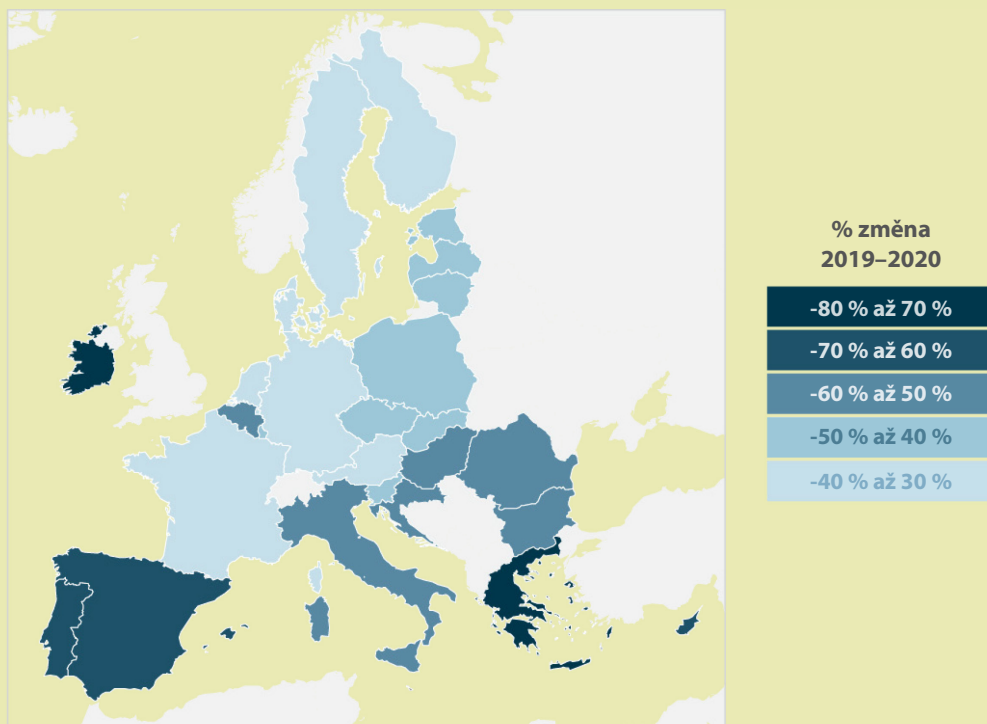
¹⁴ Na základě meziroční změny, 2019–2020. Eurostat, *Impact of COVID-19 on employment income – advanced estimates*, údaje získané v říjnu 2020.

Rámeček 1

COVID-19 a odvětví cestovního ruchu, 2020

Světová organizace cestovního ruchu OSN (UNWTO) pravidelně vydává Barometr světového cestovního ruchu. Podle vydání z března 2021 klesl počet návštěv zahraničních turistů jen v roce 2020 o 73 % (tedy o více než 900 milionů méně turistů)¹⁵, což výrazně ovlivnilo příjmy hotelů a restaurací, cestovních kanceláří a agentur a lodních a leteckých společností a přímo ohrozilo více než 174 milionů pracovních míst¹⁶ – z toho více než 10 milionů pracovních míst v EU¹⁷. Největší pravděpodobnost, že ztratí podstatnou část svého HDP, což bude mít škodlivé ekonomické a sociální důsledky, existovala podle OECD u Řecka, Portugalska, Rakouska, Španělska a Itálie, zemí, které jsou na cestovním ruchu do různé míry obzvláště závislé¹⁸.

Obrázek 3 – Změna očekávané hodnoty cestovního ruchu, 2019–2020

Zdroj: EÚD na základě dokumentu *Commission's Winter Forecast (2021)*.

Ve svých rozšířených scénářích na období 2021–2024 předpokládá UNWTO „oživení mezinárodního cestovního ruchu do druhé poloviny roku 2021. Návrat na úroveň roku 2019, pokud jde o návštěvy zahraničních turistů, by však mohl trvat 2,5 až 4 roky.“¹⁹

Od léta plného naděje ke druhé vlně

13 V tomto kontextu pozitivní výsledky opatření omezujících volný pohyb osob v kombinaci s nadějí na vakcínu a letním počasím podpořily očekávání, že pandemie může být brzy u konce. V červnu 2020 začala EU a členské státy postupně uvolňovat svá sociální a ekonomická omezení. Zdálo se, že klesající počet případů onemocnění COVID-19 a úmrtí s tímto onemocněním, výrazné oživení HDP ve 27 státech EU (až 11,5 %²⁰ mezi druhým a třetím čtvrtletím roku 2020) a rostoucí úroveň zaměstnanosti potvrzují přesvědčení, že bylo dosaženo bodu obratu. Věci se pomalu vracely k tomu, co by se dalo nazvat „normální situace s omezeními“. Za podmínky, že zavedou určitá zdravotní a bezpečnostní omezení, znovu otevřely bary a restaurace, byly povoleny společenské a kulturní akce, a dokonce bylo opět možné cestovat.

14 Optimismus letních měsíců náhle skončil na podzim, kdy druhá vlna, z velké části poháněná nakažlivější a smrtelnější variantou viru, která byla poprvé zaznamenána ve Spojeném království, zmařila velké naděje lidí i politiků. Jak varovali vědci, míra výskytu infekce a úmrtnost stouply do nebývalé výše. Většina členských států obnovila opatření omezující volný pohyb osob a znovu zavedla zákazy cestování, ačkoli ve většině případů již byly tyto zákazy a omezení méně přísné a jejich ukládání často poněkud zdražavé, jelikož lidé byli vyčerpaní a méně ochotní podporovat a dodržovat zavedená pravidla a omezení.

15 Po relativně stabilním růstu ve výši 1,6 % v roce 2019²¹ se HDP 27 států EU v roce 2020 celkově snížilo o 6,2 %, přičemž členské státy zaznamenaly různě vysoké – ale ve všech případech výrazné – ztráty HDP. Odhady na další dva roky nadále ukazují značné

¹⁵ UNWTO, *Impact assessment of the COVID-19 outbreak on international tourism*.

¹⁶ Světová rada cestování a cestovního ruchu, „174m Travel & Tourism jobs could be lost due to COVID-19 and travel restrictions”, *says WTTC*, 29.10.2020.

¹⁷ Evropská komise, *Tourism and employment: how the severity of future coronavirus waves could impact jobs*, 26.8.2020.

¹⁸ Evropský parlament, *Parlamentní otázka*, 15.4.2020.

¹⁹ Tamtéž (16).

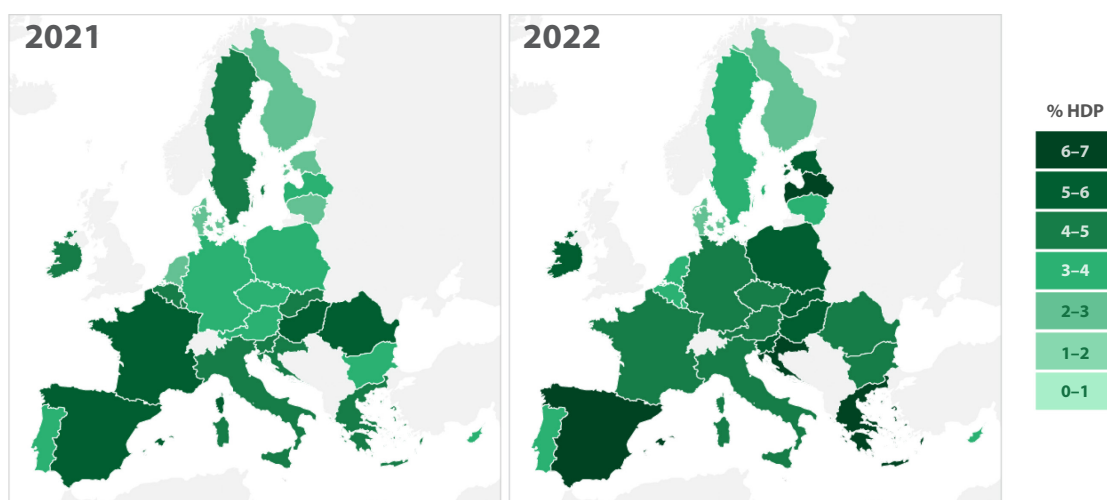
²⁰ Eurostat, *News release 178/2020*, 8.12.2020.

²¹ Eurostat, *News release 30/2021*, 9.3.2021.

rozdíly mezi zeměmi. Očekává se sice, že HDP 27 států EU znovu poroste, v roce 2021 o 4,2 % a v roce 2022 o 4,4 %, hospodářské oživení však bude nerovnoměrné: některým členským státům se možná podaří vrátit na úroveň před krizí do konce roku 2021, jiné státy však budou mít co dělat, aby to zvládly do konce roku 2022²² (viz **Obrázek 4**). Lze to vysvětlit strukturálními rozdíly v hospodářství jednotlivých států (např. míra závislosti na cestovním ruchu), rozmanitostí strategií pro boj s pandemií a finanční situací před krizí, která omezila rozsah podpory v některých zemích.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [hospodářské prognóze Komise z jara 2021](#).

Obrázek 4 – Prognózy růstu HDP v EU, 2021–2022

Zdroj: EÚD na základě [jarní prognózy Komise \(2021\)](#).

16 Podle prognóz Komise z jara 2021 se v roce 2020 zároveň „celkový poměr dluhu k HDP v EU a eurozóně zvýšil o více než 13 procentních bodů a dosáhl přibližně 92 % v EU a 100 % v eurozóně. [...] Předpokládá se, že v roce 2021 poměr dluhu k HDP dále poroste a dosáhne nového vrcholu přibližně ve výši 95 % v EU a 102 % v eurozóně, než se v roce 2022 mírně sníží²³“. Lze to do značné míry přičíst klesajícím daňovým příjmům v důsledku úbytku hospodářské činnosti a provádění diskrečních opatření, např. daňové úlevy, snižování sazeb a mimořádné výdaje na podporu zaměstnanosti nebo zdravotnictví. Během příštích dvou let může nejméně jedna třetina členských států očekávat, že se jejich poměr dluhu k HDP sníží, u ostatních států však tento

²² Evropská komise, *Winter 2021 Economic Forecast*.

²³ Evropská komise, *Spring 2021 Economic Forecast*.

poměr zůstane v průběhu roku 2022 výrazně nad hodnotou 100 %²⁴ (viz také [Graf 5: Dopad na veřejné finance](#)).

Od nadějí vkládaných do očkovacích látek ke třetí vlně

17 Dne 21. prosince 2020 byla první očkovací látce proti COVID-19 udělena registrace pro uvedení na trh v EU a následovaly tři další potenciální očkovací látky (viz bod 28). To, co se zdálo být slibným začátkem roku 2021, však neprošlo zkouškou reality. Realizace očkovací strategie nenaplnila ambice²⁵ kvůli nedostatečným dodávkám, nedostatkům v distribuci a koordinaci a nadměrné byrokracii. To vše zpomalilo proces očkování a umožnilo, aby se nákaza vymkla kontrole. Aby toho nebylo málo, v Evropě začaly kolovat nové, nakažlivější varianty viru, jako například mutace Beta („jihoafrická“) a Gama („brazilská“)²⁶, a situace vyvrcholila třetí vlnou. Bylo nutné prodloužit nebo obnovit omezení volného pohybu osob a omezení byla opět zpřísněna. Současně přibývalo občanských a politických protestů proti přísným preventivním opatřením a opatřením proti šíření nákazy, někdy se objevovaly v kombinaci s masovými demonstracemi.

18 Prozatím lze s jistotou říci pouze to, že pandemie COVID-19 je vícerozměrnou a asymetrickou krizí, která postihuje téměř všechny oblasti veřejného i soukromého života, ať už jde o veřejné zdraví, hospodářská činnost, trh práce, vzdělávání nebo veřejné finance. Načasování, rozsah a přesná povaha jejího dopadu a reakce na ni se velmi různily napříč celou EU, ale také stát od státu, region od regionu a někdy dokonce místo od místa. Některé členské státy a regiony jsou v současné době postiženy více než jiné, ale zkušenosti ukazují, že to vše se může během několika týdnů změnit. Některé z nich stále paralyzují strukturální deficity z doby před krizí, které omezují jejich schopnost vyrovnat se s požadavky situace a následně zahájit projekty utvářející jejich budoucnost. Již nyní je jasné, že pandemie COVID-19 bude mít dlouhodobé důsledky pro to, jak budeme v budoucnu žít a pracovat, včetně potřeby větší a lepší spolupráce, jelikož viry neberou v úvahu státní hranice.

²⁴ Evropská komise, *Autumn 2020 Economic Forecast*.

²⁵ Původním cílem EU bylo očkovat do začátku léta 2021 alespoň 70 % dospělého obyvatelstva.

²⁶ ECDC, *Infographic: Mutation of SARS-CoV-2 – current variants of concern*, 19.4.2021.

Dopad na vybrané oblasti politiky v grafech

19 Vzhledem k tomu, že téměř jakékoli posouzení dopadu pandemie COVID-19 na EU a členské státy může být v této fázi přinejlepším pouze předběžné, a jelikož je vždy obtížné určit náležitý mezní bod, raději necháváme údaje v určitém časovém okamžiku a napříč vybranými oblastmi politiky mluvit samy za sebe. Kromě výše uvedených informací, které jsou předloženy v chronologickém pořadí, jsme vytvořili sérii grafů, jež mají poskytnout celkový pohled na EU a její členské státy v roce 2020. Tyto grafy v žádném případě neposkytují úplný obraz každé oblasti politiky, ale snaží se ilustrovat následující aspekty krize:

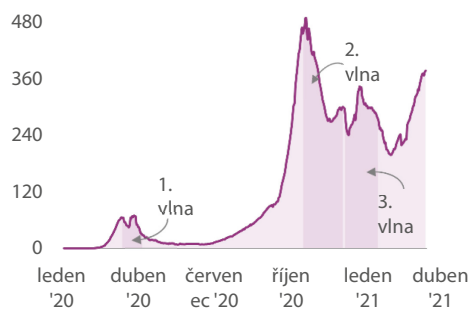
- a) její vícerozměrnou povahu, to, že se neomezuje na oblast veřejného zdraví;
- b) její značný a rušivý dopad na EU jako celek a
- c) její asymetrický dopad na členské státy, ať už z hlediska času, kvantity nebo kvality.

ČÁST I – Dopad pandemie COVID-19 na EU a členské státy

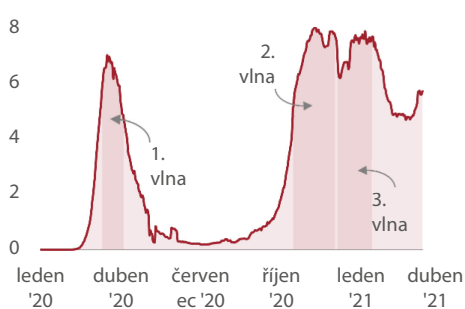
Graf 1: Dopad na veřejné zdraví

Celkový dopad na EU

Případy na milion obyvatel

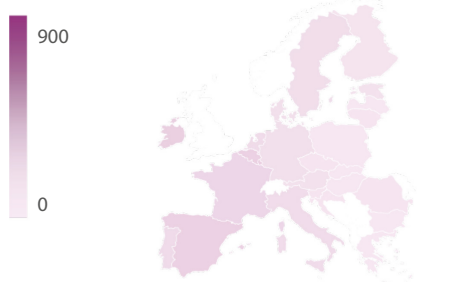
Úmrtí na milion obyvatel

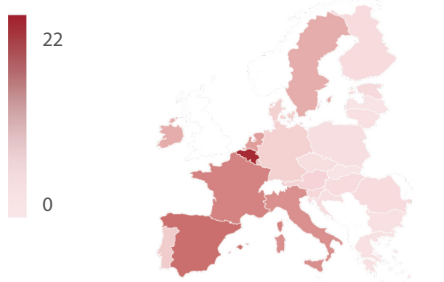
Asymetrický dopad na členské státy

Případy na milion obyvatel

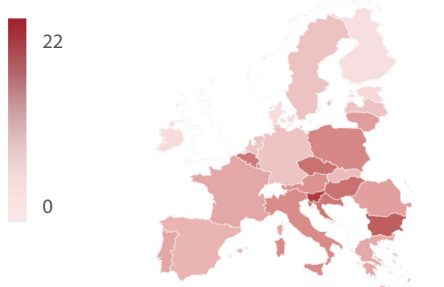
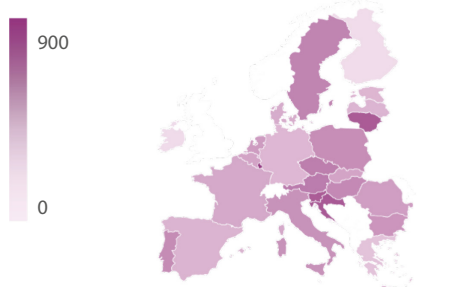
První vlna

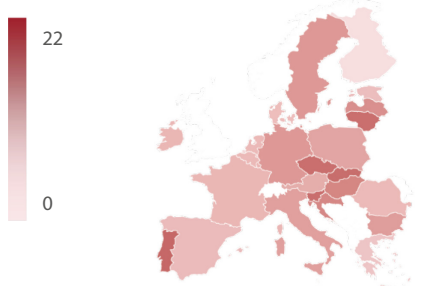
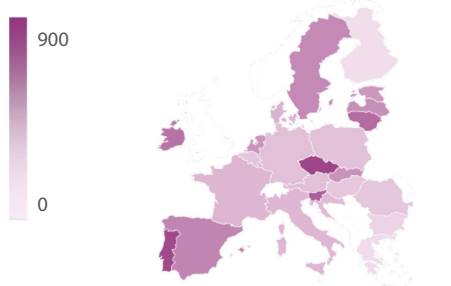
Úmrtí na milion obyvatel

Druhá vlna

Třetí vlna

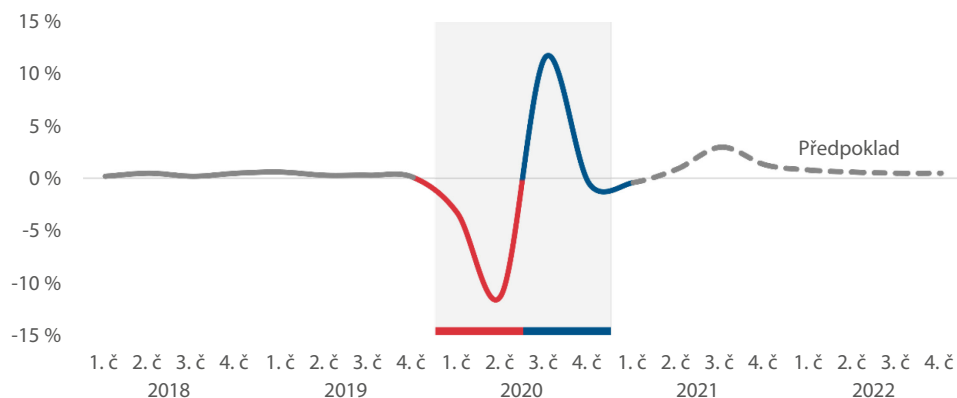

Zdroj: EÚD na základě údajů z internetové publikace *Our World in Data*.

Graf 2: Dopad na hospodářství

Celkový dopad na EU

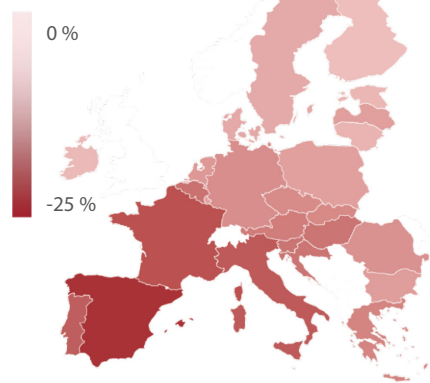
Růst reálného HDP EU v období 2018–2020, prognózy do roku 2022 (mezičtvrtletní změny)

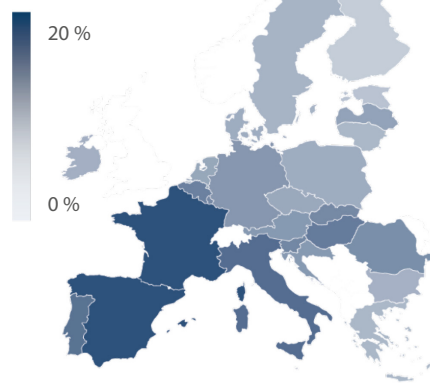
Asymetrický dopad na členské státy

HDP v roce 2020 (mezičtvrtletní změny)

Pokles v 1.–2. čtvrtletí

Oživení ve 3.–4. čtvrtletí

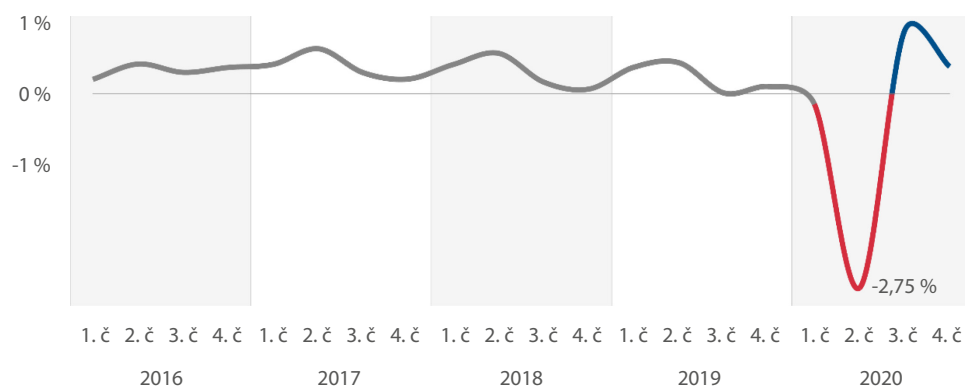
Zdroj: EÚD na základě údajů Eurostatu a dokumentu *Commission's Spring Forecast (2021)*.

ČÁST I – Dopad pandemie COVID-19 na EU a členské státy

Graf 3: Dopad na trh práce

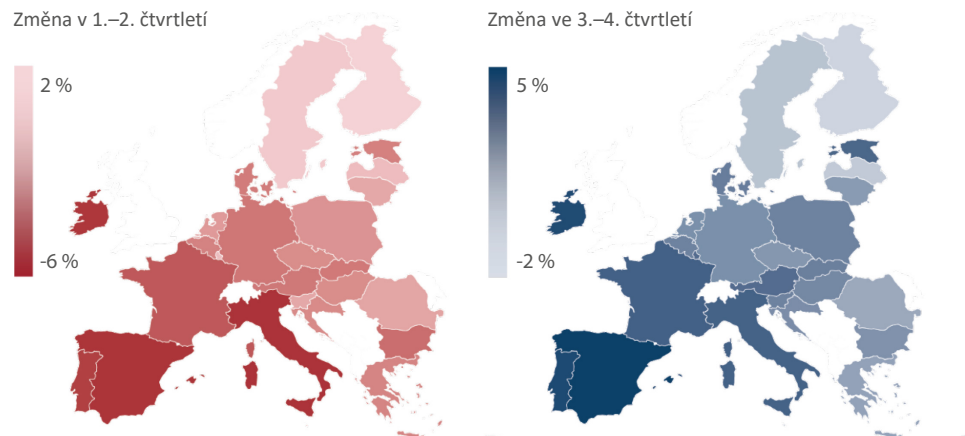
Celkový dopad na EU

Vývoj růstu zaměstnanosti v EU v období 2016–2020 (mezičtvrtletní změny)

Asymetrický dopad na členské státy

Míra zaměstnanosti v roce 2020 (mezičtvrtletní změny)

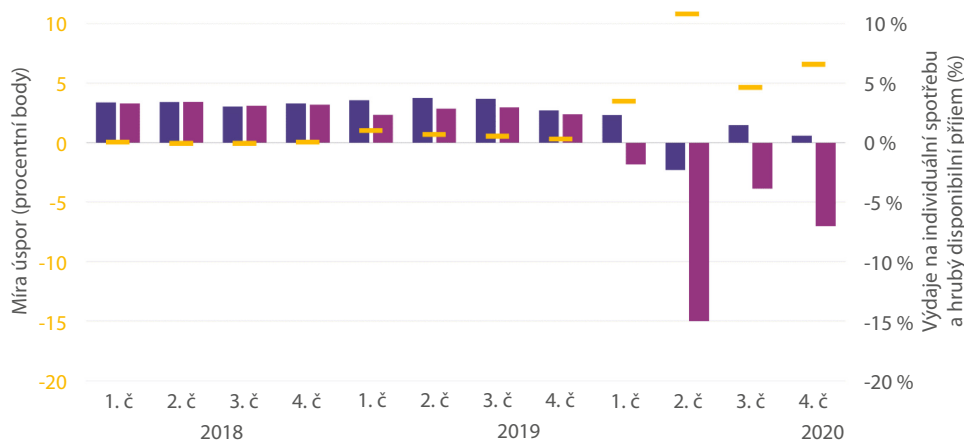

Zdroj: EÚD na základě údajů Eurostatu.

Graf 4: Dopad na domácnosti a jednotlivce

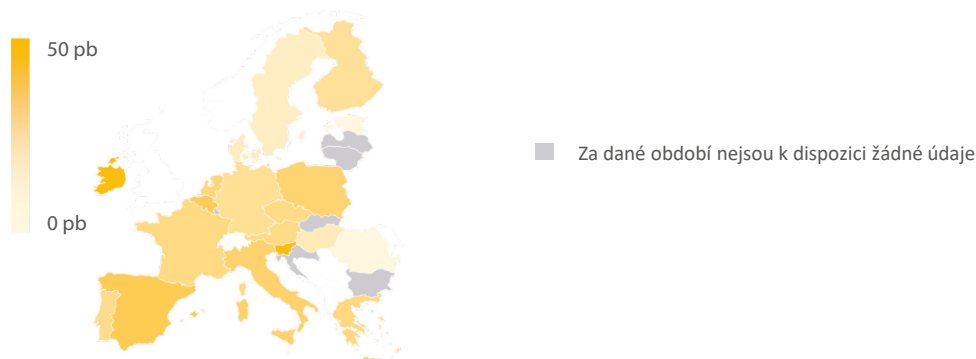
Celkový dopad na EU

Míra úspor (v procentních bodech) stoupá s tím, jak se v letech 2018–2020 zvětšuje rozdíl mezi **výdaji na individuální spotřebu** a **hrubým disponibilním příjmem** (meziroční změny)

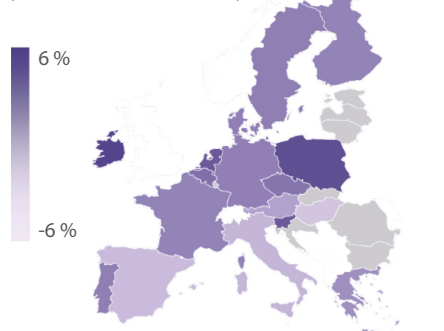

Asymetrický dopad na členské státy

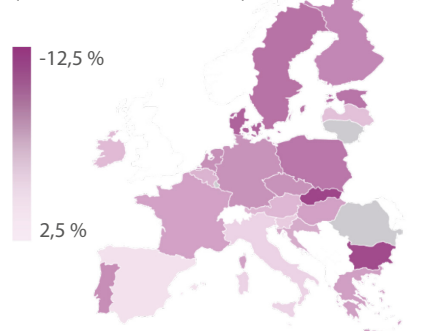
Míra úspor v roce 2020 (v procentních bodech)
(ve srovnání s rokem 2019)

Hrubý disponibilní příjem v roce 2020
(ve srovnání s rokem 2019)

Výdaje na individuální spotřebu v roce 2020
(ve srovnání s rokem 2019)

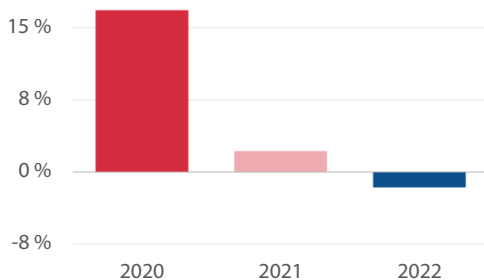

Zdroj: EÚD na základě údajů Eurostatu.

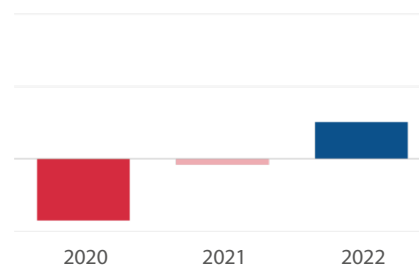
Graf 5: Dopad na veřejné finance

Celkový dopad na EU

Změna státního dluhu v letech 2020–2022

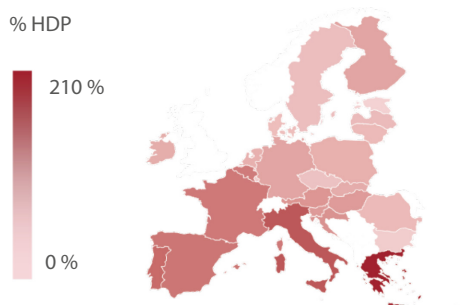

Změna rozpočtového salda v letech 2020–2022

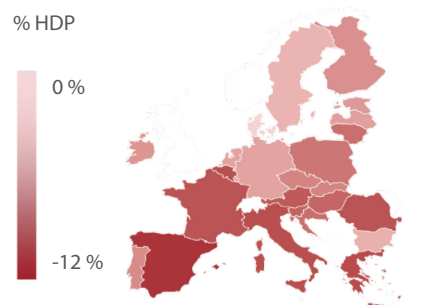

Asymetrický dopad na členské státy

Státní dluh v roce 2020

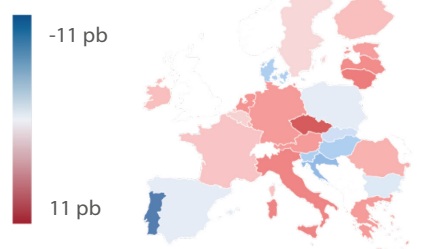

Rozpočtové saldo v roce 2020

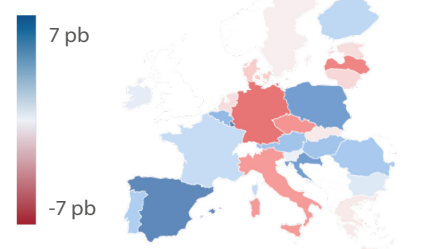
Prognóza státního dluhu na období 2021–2022

Změna za období 2020–2021 (v pb)

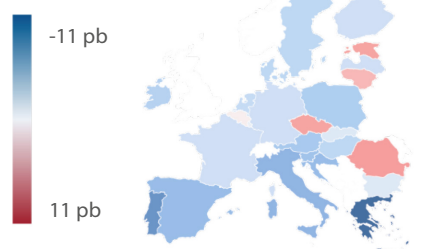

Prognóza rozpočtového salda na období 2021–2022

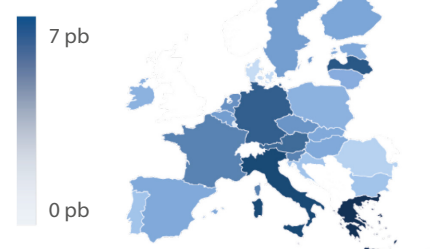
Změna za období 2020–2021 (v pb)

Změna za období 2021–2022 (v pb)

Změna za období 2021–2022 (v pb)

Zdroj: EÚD na základě údajů Eurostatu a *jarní prognózy Komise (2021)*.

Formování reakce na COVID-19

20 Ve většině oblastí, které byly pandemií těžce postiženy, nebo kde konkrétní zásah je nebo by měl být součástí účinné reakce, má EU omezenou pravomoc jednat. Důvodem je částečně to, že tyto oblasti nespádají do výlučné pravomoci EU, a částečně – jelikož pravomoc je sdílena s členskými státy – to, že před krizí neexistovala dostatečná připravenost, a když krize propukla, neexistovala zpočátku dostatečná shoda ohledně společného postupu a nástrojů. Po obtížném začátku se však nyní zdá, že EU vyřešila otázky koordinace, podpory a doplňkových opatření. Kromě toho, že lépe zmírňuje dopady krize, také posílila schopnost členských států řešit nejnaléhavější problémy v oblasti politiky veřejného zdraví a sociálně-ekonomické a fiskální politiky.

Veřejné zdraví

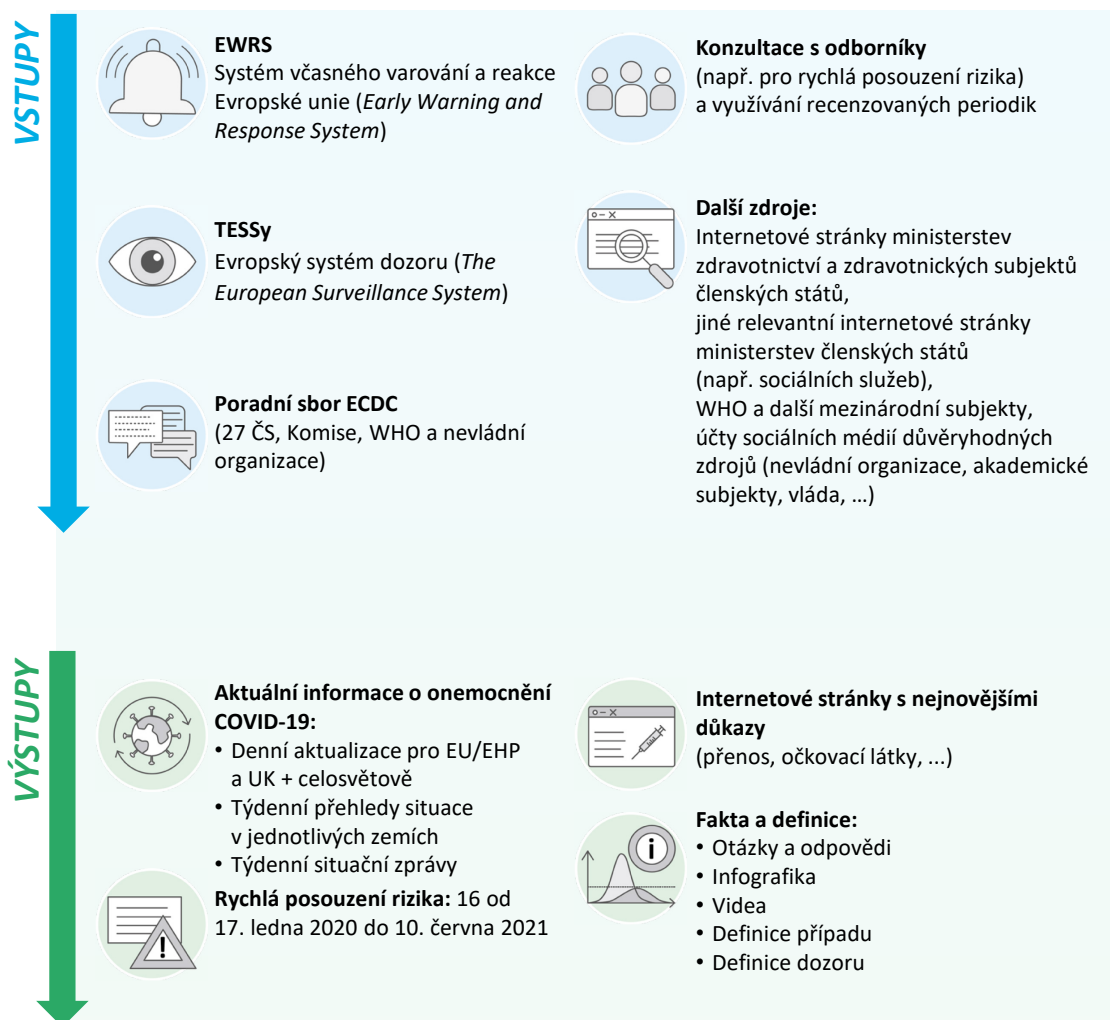
21 Veřejné zdraví je ve výlučné pravomoci členských států. EU však může podporovat a doplňovat politiky členských států v oblasti veřejného zdraví²⁷ například prostřednictvím koordinace spolupráce při přeshraničních hrozbách a přírodních katastrofách. EU má rovněž na starosti epidemiologický dozor, sledování, mechanismus včasného varování (zejména prostřednictvím Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), viz také **Obrázek 5**) a opatření pro boj proti vážným přeshraničním zdravotním hrozbám (včetně připravenosti a plánování reakce)²⁸.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o veřejném zdraví.

²⁷ Příslušná činnost „je zaměřena na zlepšování veřejného zdraví, předcházení lidským nemocem a odstraňování příčin ohrožení tělesného a duševního zdraví“ (článek 168 SFEU), což zahrnuje také boj proti závažným ohrožením zdraví.

²⁸ Evropská komise, **rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1082/2013/EU** ze dne 22. října 2013 o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách.

Obrázek 5 – Činnosti ECDC v souvislosti s onemocněním COVID-19

Zdroj: EÚD na základě údajů ECDC.

Nákup a dodávky zdravotnických prostředků

22 V březnu 2020 vytvořila Komise strategický mechanismus pro vytváření zásob a distribuci zdravotnických prostředků (známý jako rescEU²⁹), v rámci něhož EU a členské státy úzce spolupracují (viz také **Rámeček 2**). Členské státy nakupují a vlastní základní zdravotnické prostředky jménem EU. Z rozpočtu ve výši 380 milionů EUR

²⁹ Program rescEU je součástí mechanismu civilní ochrany Unie, jehož cílem je posílit ochranu před katastrofami a řízení nově vznikajících rizik. Rovněž zřizuje novou evropskou rezervu zdrojů (zahrnující hasičská letadla, vrtulníky, zdravotnické prostředky atd.), kterou lze mobilizovat v případě nouze.

Komise financuje až 100 % vývoje a zavádění programu rescEU a řídí distribuci zdravotnických prostředků, jako jsou ventilátory, osobní ochranné prostředky (OOP), očkovací látky, léky a laboratorní potřeby.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [programu rescEU](#).

Rámeček 2

Spolupráce v boji proti COVID-19 (situace v lednu 2021)

„Mnohé země EU šly dále, než jim ukládaly jejich závazky v rámci programů EU. Když například Itálii těžce postihlo první šíření viru, mnoho zemí poslalo podporu. Rakousko darovalo ochranné roušky a ventilátory, Dánsko poskytlo vybavení pro polní nemocnice, Česká republika poslala ochranné obleky a Německo poslalo 5 tun zdravotnického materiálu. Francie dodala do jiných členských států více než dva miliony roušek. Maďarsko, Rakousko a Nizozemsko poslaly do České republiky 150 ventilátorů.

Do prosince 2020 bylo ze zdravotnických rezerv programu rescEU distribuováno celkem 620 000 respirátorů typu FFP2 a FFP3 a 50 000 osobních ochranných prostředků. Kromě toho je 30 ventilátorů na šest měsíců zapůjčeno do České republiky. Rezervy programu rescEU pomáhají zlepšit připravenost v EU. Jsou neustále doplňovány a dodávky se uskutečňují pravidelně na základě požadavků zemí, které je nejvíce potřebují.

Když Belgie v říjnu 2020 zaznamenala nárůst vážných případů onemocnění COVID-19, její systém zdravotní péče se dostal do krizového režimu. Sousední Německo přijalo belgické pacienty ve svých nemocnicích, kdy bylo na jednotkách intenzivní péče k dispozici více lůžek. V první vlně přijalo Německo více než 230 pacientů v kritickém stavu z Itálie, Francie a Nizozemska. Rakousko a Lucembursko také přijaly pacienty z Francie a Itálie.“

Zdroj: Rada, [5 ways the EU and member states work together against COVID-19](#), 18. 1. 2021.

23 V dubnu 2020³⁰ aktivovala Rada nástroj pro mimořádnou podporu³¹. Jedná se o nástroj, který umožňuje EU prostřednictvím mimořádné podpory ze souhrnného rozpočtu pomáhat členským státům řešit dopady krize na lidské životy i hospodářství. Podpora může zahrnovat centralizované zadávání veřejných zakázek, koordinaci a přepravu nezbytných zdravotnických prostředků, pomoc při nábore dalšího zdravotnického personálu a poskytování finanční pomoci. Společné zásoby v rámci nástroje pro mimořádnou podporu i programu rescEU jsou financovány 3 miliardami EUR z rozpočtu EU a dalšími 3 miliardami EUR od členských států.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [nástroji pro mimořádnou podporu](#).

24 Počínaje dubnem 2020 zahájila Komise několik společných zadávacích řízení zahrnujících až 25 členských států. Tento režim umožňuje členským státům objednávat OOP (kombinézy, rukavice, ochranné brýle, obličejové štíty a roušky), ventilátory, laboratorní vybavení (soupravy, činidla, štětičky a spotřební laboratorní materiál), léky (remdesivir) a léčivé přípravky intenzivní medicíny (analgetika, antibiotika, myorelaxancia, anestetika atd.).

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [společném zadávání veřejných zakázek](#).

Podpora výzkumu v oblasti léčby, diagnostiky a očkovacích látek

25 Od března 2020 investovala EU prostřednictvím programu pro výzkum a inovace Horizont 2020 přes 660 milionů EUR do výzkumných projektů zaměřených na koronavirus. Byly zpřístupněny granty na projekty zabývající se mimo jiné diagnostikou, léčbou, očkovacími látkami, epidemiologií, výrobou a zdravotnickými a digitálními technologiemi.

26 V červenci 2020 poskytla Komise a Evropská investiční banka (EIB) společnosti CureVac, německé společnosti zabývající se biotechnologiemi, 75 milionů EUR financování v rámci programu Horizont 2020 na vývoj očkovací látky a rozšíření výroby. EIB rovněž uzavřela dohodu o financování se společností BioNTech SE, další německou

³⁰ Evropská komise, [COM/2020/175 final](#), 2.4.2020.

³¹ Rada, [nařízení \(EU\) 2016/369](#) ze dne 15. března 2016 o poskytování mimořádné podpory v rámci Unie, 16.3.2016.

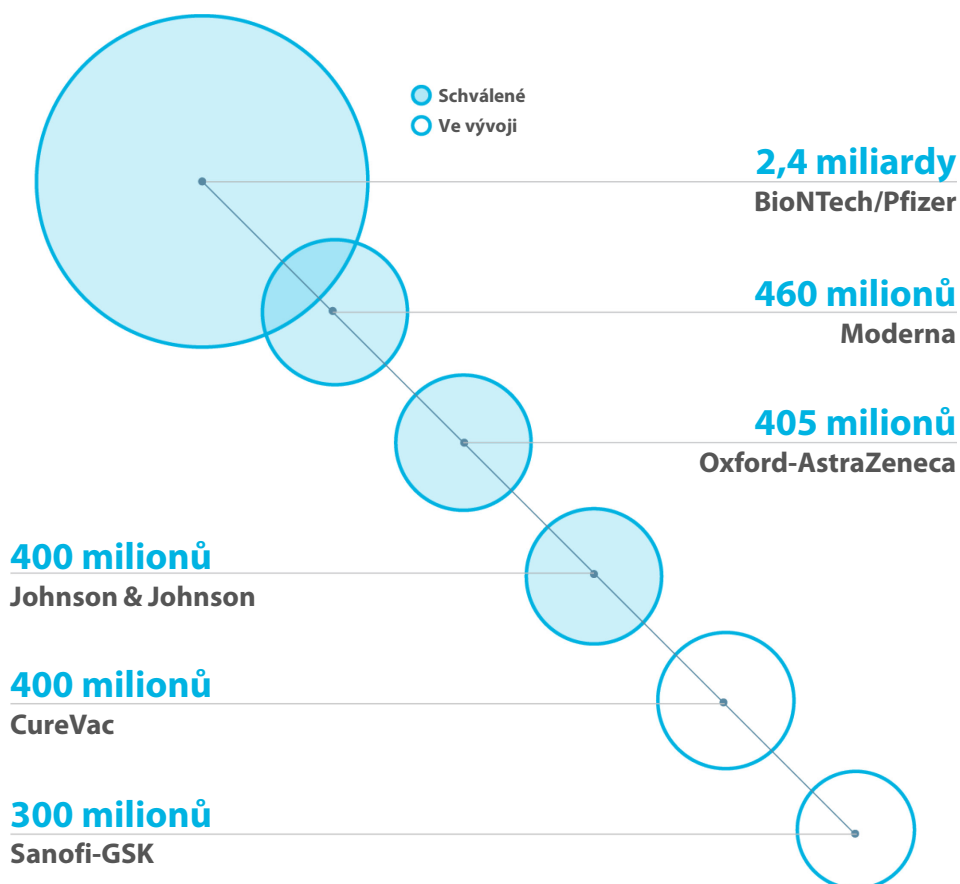
společností, na rozvoj jejího programu v oblasti očkovacích látek v hodnotě 100 milionů EUR (podporovaného úvěrovými zárukami z programu Horizont 2020).

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [projektech programu Horizont 2020](#).

27 V červnu 2020 představila Komise *Strategii EU pro očkovací látky proti COVID-19* pro urychlení vývoje, výroby a distribuce očkovacích látek. Od té doby již podepsala dohody se šesti farmaceutickými společnostmi (viz **Obrázek 6**), a umožnila tak členskými státům nakupovat očkovací látky, jakmile jim je na základě doporučení Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA, viz **Rámeček 3**) udělena registrace pro uvedení na trh v EU.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [Strategii EU pro očkovací látky](#).

Obrázek 6 – Dávky očkovacích látek zajištěné Komisí (květen 2021)

Zdroj: EÚD na základě údajů Komise.

28 Komise doposud udělila podmíněčnou registraci následujícím očkovacím látkám:

- a) BioNtech a Pfizer (21. prosince 2020);
- b) Moderna (6. ledna 2021);
- c) Oxford-AstraZeneca (29. ledna 2021);
- d) Johnson & Johnson (11. března 2021).

Rámeček 3

Evropská agentura pro léčivé přípravky

Agentura EMA sídlí v Amsterdamu a byla zřízena nařízením (EHS) č. 2309/93, které bylo později nahrazeno nařízením (ES) č. 726/2004. Funguje prostřednictvím panevropské sítě a koordinuje vědecké zdroje, které jsou jí dány k dispozici vnitrostátními orgány, s cílem zajišťovat hodnocení humánních a veterinárních léčivých přípravků a dozor nad nimi.

EMA hraje klíčovou úlohu v očkovací kampani proti onemocnění COVID-19, jelikož komplexní a nezávislá hodnocení nových léčivých přípravků vypracovávaná jejími vědeckými výbory jsou základem, ze kterého Komise vychází při udělování registrace pro uvedení na trh v EU³².

Hospodářství a veřejné finance

29 Hospodářské pravomoci EU se do značné míry různí podle oblasti politiky. Evropský semestr je rámcem pro koordinaci hospodářských politik ve všech členských státech ze strany EU (včetně zvláštních pravidel pro fiskální dohled). Byl zřízen v reakci na nedostatky v oblasti správy ekonomických záležitostí EU, které byly odhaleny zejména během finanční a hospodářské krize v roce 2008, a má předcházet narůstání nerovnováhy a zajistit konvergenci a stabilitu v EU. Tento postup řídí Komise a Rada. Jsou to však členské státy, které v konečném důsledku přijímají rozhodnutí o hospodářské a fiskální politice v mezích společně dohodnutých pravidel (např. plnění maastrichtských kritérií).

³² EMA, *Authorisation of medicines*.

30 Komise má zároveň rozhodující úlohu, pokud jde o vnitrostátní režimy státní podpory, neboť ověřuje, zda členské státy dodržují pravidla EU zabráňující nekalé soutěži, a může blokovat nadměrnou finanční podporu pro podnikový sektor. Za určitých podmínek však může Komise pozastavit platnost obecných pravidel a dát souhlas k mimořádnému poskytování státní podpory (viz bod [32](#)).

31 Rada a Komise rovněž řídí finanční pomoc pro členské státy, které čelí vážným hospodářským nebo finančním obtížím (prostřednictvím evropského mechanismu finanční stabilizace a nástroje na podporu platební bilance). Rozpočet EU nebyl dosud navržen tak, aby byl schopen v krátkodobém horizontu zmírňovat rozsáhlé ekonomické šoky, protože je omezen výdajovými stropy po sobě jdoucích víceletých finančních rámců a různými programovými pravidly v oblasti výdajů. V tomto ohledu představuje zřízení nástroje na podporu oživení *NextGenerationEU* (NGEU) změnu paradigmatu, jelikož tento nástroj umožňuje EU poprvé financovat své výdaje prostřednictvím převzetí dluhů (viz také bod [39](#)).

Dočasná výjimka z pravidel EU pro státní podporu

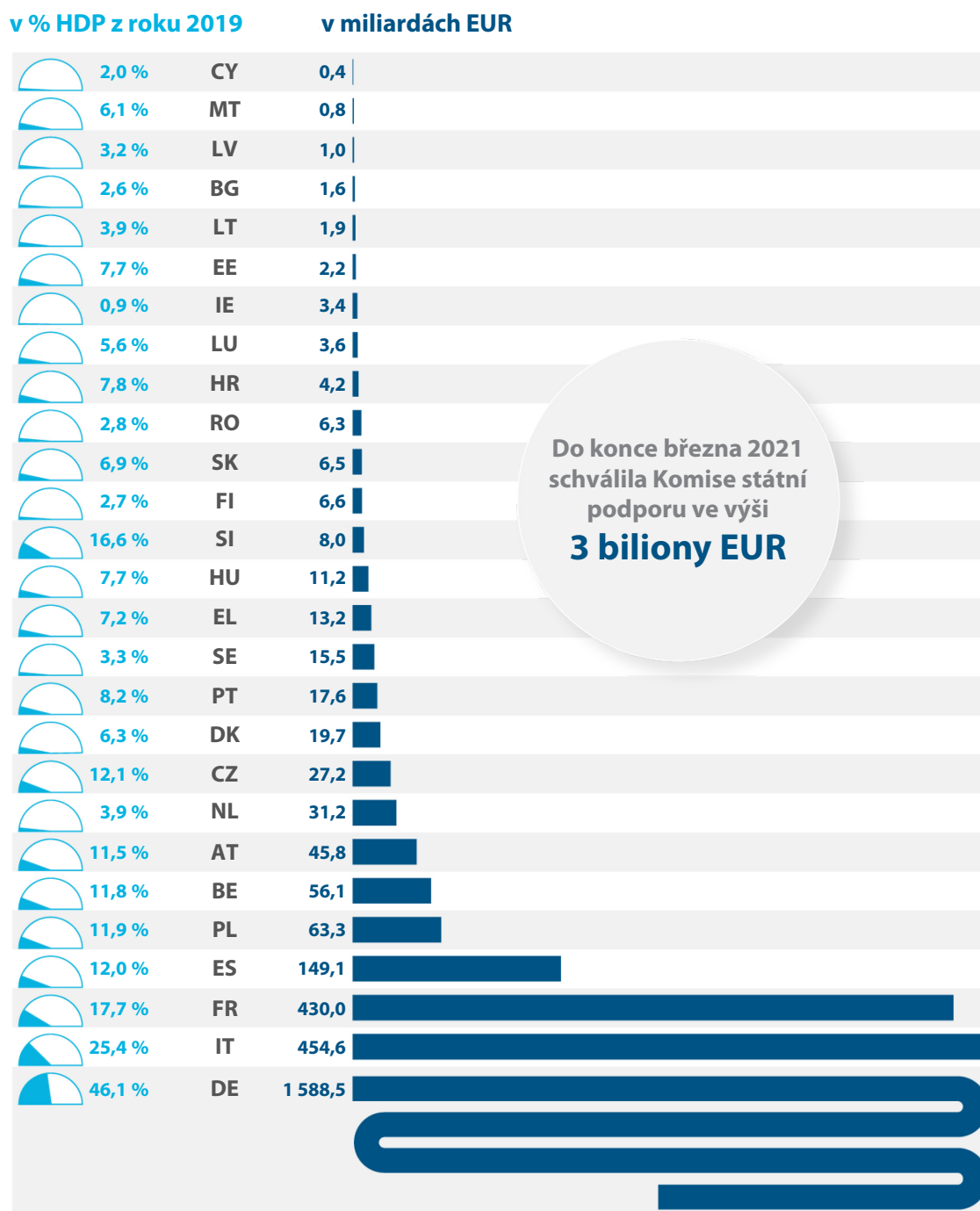
32 Dne 19. března 2020 přijala Komise nový *dočasný rámec* pro opatření státní podpory, který členským státům umožnil poskytovat veřejnou podporu společnostem a firmám zasaženým krizí. Do března 2021 již přijala více než 470 rozhodnutí, jimiž schválila přibližně 580³³ vnitrostátních opatření oznámených všemi členskými státy v souvislosti s pandemií. K dnešnímu dni Komise tento *dočasný rámec* již čtyřikrát změnila s cílem mimo jiné zvětšit rozsah veřejné podpory (např. pro výzkum), chránit pracovní místa a hospodářství a upřednostnit rekapitalizaci. Do konce března 2021 schválila Komise státní podporu v hodnotě 3 biliony EUR (viz [Obrázek 7](#)), což zhruba odpovídá 22 % HDP 27 států EU v roce 2019³⁴.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o státní podpoře.

³³ Evropská komise, *číslo 1/2021 publikace Competition State aid Brief věnované hospodářské soutěži a státní podpoře*, březen 2021.

³⁴ Vlastní výpočty na základě údajů Eurostatu.

Obrázek 7 – Státní podpora schválená Komisí, 2020

Zdroj: EÚD na základě údajů Komise (číslo 1/2021 publikace *Competition State aid brief*).

Flexibilita v rámci fiskálních pravidel EU

33 Dne 23. března 2020 aktivovaly Komise a Rada „obecnou únikovou doložku“ Paktu o stabilitě a růstu³⁵, která členským státům umožňuje dočasně se odchýlit od evropských fiskálních pravidel upravujících jejich rozpočty a přijmout veškerá opatření, která považují za nezbytná k řešení krize, aniž by byla ohrožena udržitelnost veřejných financí. To umožnilo vládám jednotlivých států mimo jiné posílit financování zdravotní péče, navýšit výdaje vynakládané na hospodářství a zachovat pracovní místa a zaměstnanost během krize.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [Paktu o stabilitě a růstu](#).

Ekonomická podpora pro členské státy

34 Dne 26. března 2020 přijaly Evropský parlament a Rada *investiční iniciativu pro reakci na koronavirus* (CRII), čímž uvolnily 37 miliard EUR z *evropských strukturálních a investičních fondů* (fondy ESI) na podporu trhu práce, malých a středních podniků, zdravotní péče a dalších klíčových odvětví. *Fond solidarity Evropské unie* navíc poskytl dalších 800 milionů EUR finanční pomoci nejhůře postiženým zemím.

35 CRII vstoupila v platnost dne 1. dubna 2020 a později ve stejném měsíci na ni navázala iniciativa CRII+, doplňkový balíček zjednodušených dočasných opatření, která umožňují větší flexibilitu při využívání nepřidělených finančních prostředků z fondů ESI, například:

- a) více možností pro převod závazků mezi různými fondy politiky soudržnosti³⁶, kategoriemi regionů a cíli financování;
- b) možnost plně financovat výdaje na soudržnost v rámci programů souvisejících s COVID-19 z rozpočtu EU během účetního období trvajícího od 1. července 2020 do 30. června 2021.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [iniciativách CRII a CRII+](#).

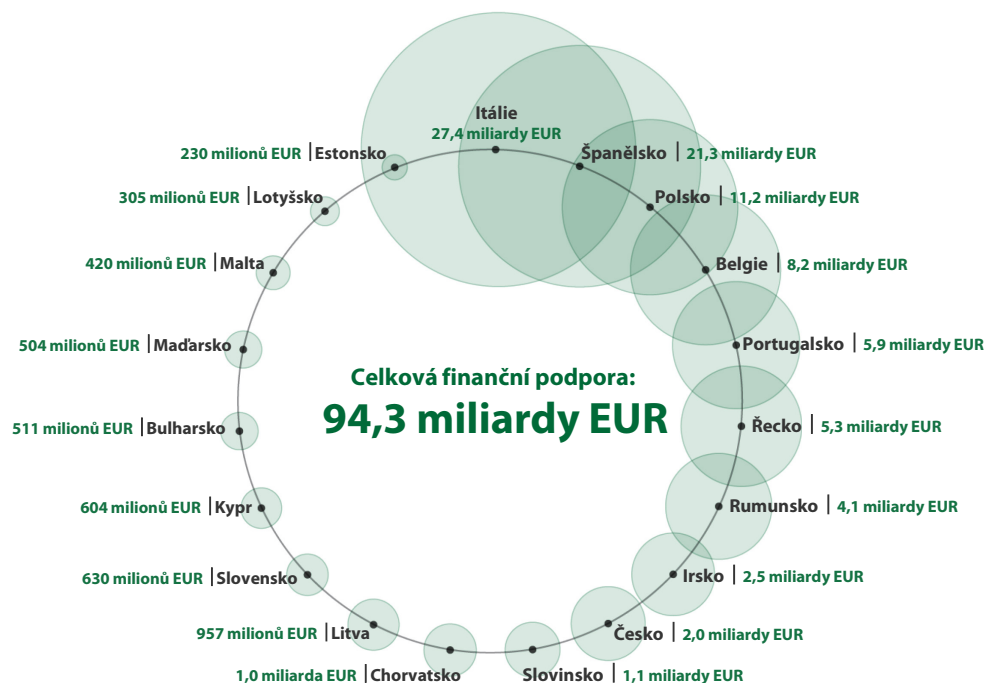
³⁵ „Pakt o stabilitě a růstu je soubor pravidel, který má zajistit, aby členské státy usilovaly o zdravé veřejné finance a koordinovaly své fiskální politiky“ (Evropská komise, [Pakt o stabilitě a růstu](#)).

³⁶ Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti.

36 Dne 9. dubna 2020 navrhla Euroskupina³⁷ tři nouzové bezpečnostní sítě na podporu pracovních míst a zaměstnanosti, podniků a veřejných financí. Balíček v hodnotě 540 miliard EUR schválila 23. dubna Rada a vnesla požadavek, aby byl funkční do 1. června 2020:

- a) *podpora v krizi způsobené pandemií* z Evropského mechanismu stability – 240 miliard EUR pro členské státy nejvíce zasažené krizí COVID-19;
- b) *celoevropský záruční fond EIB* – 200 miliard EUR na pomoc podnikům, zejména malým a středním podnikům, které čelí nedostatku likvidity;
- c) *nástroj SURE* (podpora na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci) – 100 miliard EUR na pomoc při financování režimů zkrácené pracovní doby a podobných opatření (viz **Obrázek 8**).

Obrázek 8 – Nástroj SURE, celkové přiděly podle jednotlivých členských států

Zdroj: EÚD na základě údajů Komise.

³⁷ Ministři hospodářství a financí členských států eurozóny.

37 Na základě návrhů Komise schválila Rada prostřednictvím nástroje SURE finanční podporu pro 19 členských států v celkové výši 94,3 miliardy EUR. V květnu 2021 bylo z této částky vyplaceno již 89,6 miliardy EUR.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o nástroji SURE.

Opatření Evropské centrální banky

38 Dne 18. března 2020 zahájila ECB svůj *nouzový pandemický program nákupu aktiv* (PEPP). Jedná se o nástroj, který prostřednictvím cílených dlouhodobějších refinančních operací zvyšuje likviditu veřejného a soukromého sektoru. Umožňuje členským státům pomáhat společnostem a domácnostem vyrovnat se s bezprostředními důsledky krize tím, že zprostředkovává vládní úvěry za výhodnějších podmínek. PEPP začal s počátečním rozpočtem 750 miliard EUR, 4. června na něj bylo přiděleno dalších 600 miliard EUR a 10. prosince dalších 500 miliard EUR, což činí dohromady 1 850 miliard EUR.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o PEPP.

Plán na podporu oživení Evropy

39 Dne 27. května 2020 navrhla Komise NGEU, nový nástroj na podporu oživení v hodnotě 750 miliard EUR, spolu s posíleným dlouhodobým rozpočtem EU na období 2021–2027. Dne 21. července Rada návrh Komise schválila s několika důležitými změnami. Tento nový dočasný nástroj se zaměřuje na bezprostřední sociálně-ekonomické škody způsobené pandemií a usiluje o vybudování zelenější, digitálnější a odolnější Evropy. Financování je přiděleno sedmi jednotlivým programům (viz [Obrázek 9](#)), z nichž nejvýznamnějšími jsou *Nástroj pro oživení a odolnost a pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy* (REACT-EU)³⁸:

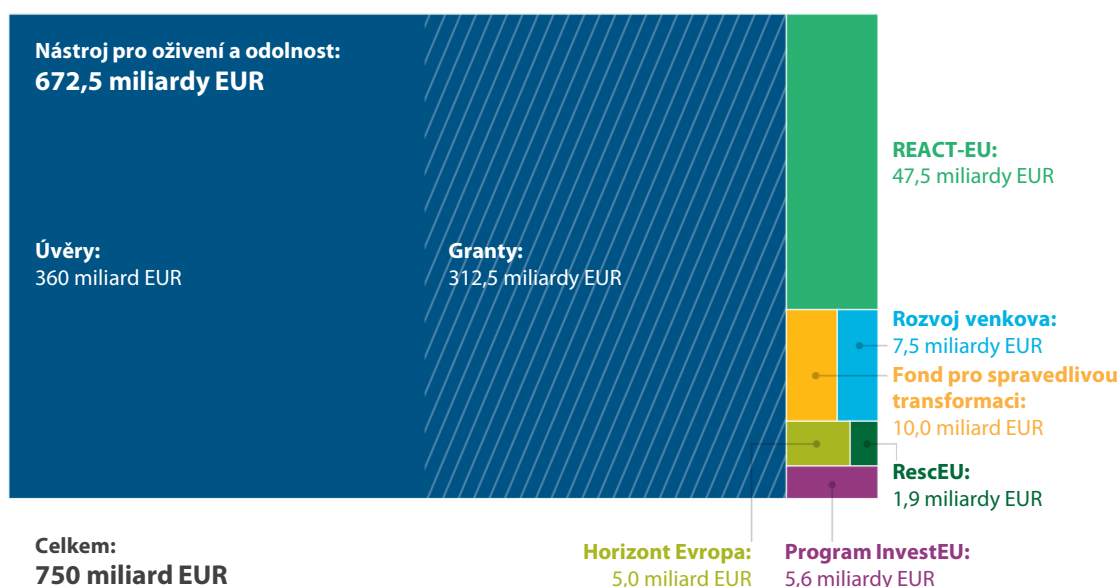
- a) Nástroj pro oživení a odolnost, ústřední článek NGEU, podporuje investice členských států pro rychlé oživení. Jeho rozpočet ve výši 672,5 miliardy EUR je vyplácen prostřednictvím grantů (312,5 miliardy EUR) a úvěrů (360 miliard EUR).

³⁸ S výjimkou Nástroje pro oživení a odolnost a REACT-EU má veškeré ostatní financování v rámci NGEU formu „doporování“ programů VFR na období 2021–2027 a musí být vynakládáno v souladu s odvětvovými pravidly.

- b) REACT-EU (47,5 miliardy EUR) staví na iniciativách CRII a CRII+ za účelem podpory pracovních míst a zaměstnanosti, malých a středních podniků, veřejných systémů zdravotní péče a přechodu na ekologičtější a digitální ekonomiku. Financování je k dispozici³⁹ prakticky ve všech odvětvích.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o plánu na podporu oživení Evropy.

Obrázek 9 – NGEU, celkové přiděly podle jednotlivých programů

Zdroj: Rada EU.

Další oblasti

Veřejná bezpečnost a civilní ochrana

40 V oblasti veřejné bezpečnosti a civilní ochrany je výsadou členských států zavádět opatření omezující volný pohyb osob, jako je uzavření hranic, obchodů a podniků nebo jiná pravidla omezující volný pohyb. EU, zastoupená Komisí, nemohla učinit o mnoho víc, než nabídnout koordinaci a vydat pokyny k omezení poškození integrity vnitřního trhu, zejména volného pohybu zboží a osob. V tomto ohledu může Komise kontrolovat, zda jsou opatření opodstatněná, tj. zda jsou vhodná, nezbytná a úměrná svým cílům.

³⁹ Prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu evropské pomoci nejchudším osobám.

41 Již koncem ledna 2020⁴⁰ přijala Komise prostřednictvím *mechanismu civilní ochrany Unie* opatření k repatriaci občanů EU uvízlých po celém světě. Zároveň také pomohla členským státům koordinovat jejich operace zaměřené na pomoc a repatriaci. Až dosud se členským státům podařilo přivést z celého světa domů více než půl milionu lidí, z toho 90 000 osob s pomocí mechanismu civilní ochrany.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [mechanismu civilní ochrany Unie](#).

42 Dne 13. října 2020 členské státy přijaly *doporučení Rady o koordinovaném přístupu k omezení volného pohybu*⁴¹ v reakci na pandemii. Doporučení stanovilo čtyři klíčové oblasti, ve kterých měly členské státy koordinovat své úsilí:

- a) společný barevně kódovaný systém mapování;
- b) společná kritéria pro členské státy při rozhodování, zda zavést cestovní omezení;
- c) společný rámec pro cestovní opatření v souvislosti s COVID-19 (testování a domácí karanténa);
- d) poskytování jasných a včasných informací veřejnosti.

Komise vydala řadu pokynů a doporučení, například ohledně správy hranic nebo zaručení volného pohybu pracovníků (zejména ve zdravotnictví a potravinářství). Spustila také *platformu Re-Open EU*, která poskytuje cestujícím epidemiologické údaje a informace o aktuálních bezpečnostních a cestovních omezeních.

Kliknutím na tento odkaz získáte další informace o [společné reakci na koronavirus](#).

⁴⁰ Evropská komise, *Koronavirus: EU Civil Protection Mechanism activated for the repatriation of EU citizens*, 28.1.2020.

⁴¹ Evropská komise, *COM (2020) 499 final*, 4.9.2020.

ČÁST II – Přehled práce nejvyšších kontrolních institucí

43 EÚD a další NKI EU zareagovaly na tuto nebývalou krizi rychle a zavedly řadu kontrolních a monitorovacích činností. V roce 2020 zveřejnily NKI Belgie, Kypru, Německa, Lotyšska, Litvy, Nizozemska, Portugalska, Rumunska, Slovenska a Švédska a EÚD 48 zpráv týkajících se několika oblastí politiky (viz *Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020*). Tato část poskytuje přehled 17 z těchto zpráv týkajících se pěti prioritních oblastí výdajů na oživení. Aby nebylo kompendium nepřiměřeně dlouhé, poskytla každá NKI podrobnosti pouze o jedné zprávě za každou prioritní oblast⁴² a celkem maximálně o třech zprávách. Každý příspěvek uvádí souvislosti a důvody kontrolní činnosti a shrnuje hlavní zjištění a závěry.

⁴² S výjimkou NKI Lotyšska, jejíž audit z interních důvodů vyústil ve dvě zprávy.

Tabulka – 17 příspěvků NKI v pěti prioritních oblastech

	Belgie	Kypr	Německo	Lotyžsko	Litva	Nizozemsko	Portugalsko	Rumunsko	Slovensko	Švédsko	EU (EÚD)
Veřejné zdraví											
Vnitrostátní systém zdravotní péče						✓					
Povinné zdravotní pojištění			✓								
Zadávání veřejných zakázek	✓	✓									
Zásoby zdravotnických prostředků								✓			
Informování veřejnosti				✓							
Digitalizace											
Vzdělávací systém				✓							
Státní správa					✓						
Sociálně-ekonomická reakce											
Podniky						✓					
Režimy nucené dovolené				✓							
Řešení krizí a zvládnání mimořádných událostí					✓						
Ekonomická reakce EU											✓
Veřejné finance a související rizika											
Veřejné finance a související rizika						✓				✓	
Plnění rozpočtu							✓				
Celková reakce na různých úrovních správy											
Všechny úrovně správy							✓	✓			
Místní správa							✓				

Prioritní oblast: Veřejné zdraví

44 Za politiku v oblasti veřejného zdraví a za rozhodnutí týkající se provádění a financování reakce na pandemii jsou odpovědné primárně členské státy. Aby zabránily šíření viru, chránily své obyvatele a snížily zátěž kladenou na jejich veřejné systémy zdravotní péče, zejména pokud jde o nemocnice a jejich přijímací kapacitu, zavedly členské státy širokou škálu opatření, která, ač jsou si v zásadě podobná, se napříč EU výrazně liší co do rozsahu a trvání.

45 Mezi nejtypičtější opatření patří omezení fyzického kontaktu, používání ochranných pomůcek (například roušek), systémy trasování kontaktů, testovací a očkovací kampaně a dočasné nemocnice zřízené za účelem vyrovnání se s náhlým nárůstem počtu pacientů s COVID-19. Aby dostaly pod kontrolu míru výskytu nákazy, zavedly členské státy pravidelně také omezení volného pohybu osob a další omezení, zavíraly školy, školky a méně důležité podniky a někdy dokonce zastavovaly průmyslovou výrobu. Téměř všechny členské státy zavedly politiku hlásající heslo „zůstaňte doma“, přičemž výjimku měly pouze ty nejn nutnější potřeby, a zahájily kampaně v tradičních sdělovacích prostředcích i na sociálních médiích, jejichž úkolem bylo informovat veřejnost o tom, jak minimalizovat riziko nákazy, ale také bojovat proti dezinformacím a falešným zprávám. Většina finančních prostředků byla přidělena do zdravotnictví, na výzkum a vývoj očkovacích látek a nákup zdravotnických prostředků.

46 NKI Belgie, Kypru, Německa, Lotyšska, Portugalska a Slovenska proto zaměřily některé ze svých kontrolních činností na veřejné zdraví a související opatření, neboť se jedná o jednu z priorit reakce na pandemii. Německá NKI zkoumala dopad pandemie COVID-19 na povinné zdravotní pojištění a spolkový rozpočet, NKI Belgie, Kypru a Slovenska zkoumaly procesy a postupy při zadávání veřejných zakázek a lotyšská NKI posuzovala využívání veřejných financí na podporu sdělovacích prostředků v souvislosti s pandemií COVID-19.

Vnitrostátní systém zdravotní péče

Portugalsko –
Tribunal de Contas

COVID-19 – Dopad na činnost vnitrostátního systému zdravotní péče a přístup ke zdravotní péči

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
15. 10. 2020	přehled	březen–červenec	PT

Co jsme posuzovali a proč

Potřeba reagovat na pandemii COVID-19 vedla většinu zemí a poskytovatelů zdravotní péče k přijetí opatření omezujících plánovanou péči. V Portugalsku byly nařízením ministra zdravotnictví ze dne 15. března 2020 pozastaveny všechny plánované činnosti, které nebyly neodkladné.

Co jsme zjistili

Aktivita vnitrostátních poskytovatelů zdravotní péče byla tedy od března do května 2020 nižší než za stejné období v roce 2019. Nejvíce ovlivněnými činnostmi byly plánované chirurgické zákroky (pokles o 58 %, 93 300 zákroků), pohotovostní nemocniční péče (pokles o 44 %, 683 389 návštěv) a prvotní ambulantní lékařská vyšetření (pokles o 40 %, 364 535 vyšetření).

Při snižování počtu osobních návštěv v rámci primární zdravotní péče hrálo důležitou roli využívání konzultací na dálku (počet dálkových nebo blíže neurčených konzultací se zvýšil o 83 % na 65 % celkového počtu návštěv). V nemocniční péči naopak zůstalo využití konzultací na dálku minimální.

Podstatně klesl počet nových pacientů odeslaných ze zařízení primární zdravotní péče na ambulantní vyšetření a na chirurgický zákrok. Počet žádostí o vyšetření do května 2020 činil pouze 67 % počtu za stejné období roku 2019, zatímco u doporučení na chirurgický zákrok to bylo 42 %.

Přesto se však střední čekací doba pro pacienty na čekací listině mezi 31. prosincem 2019 a 31. květnem 2020 ještě prodloužila. Střední čekací doba

u ambulantních vyšetření se prodloužila ze 100 na 171 dní a přibližně 69 % osob, které byly na čekací listině 31. května 2020, čekalo déle, než je maximální zaručená čekací doba. Střední čekací doba u chirurgických zákroků se prodloužila ze 106 na 147 dní a přibližně 43 % pacientů, kteří byli na čekací listině 31. května 2020, již v té době překročilo maximální zaručenou čekací dobu.

U chirurgických zákroků prováděných v květnu 2020 se maximální zaručenou čekací dobu nedařilo dodržovat, ačkoli zaznamenané údaje se relativně blížily údajům zaznamenaným v předchozích letech. U nejnaléhavějších chirurgických zákroků se dodržování maximální zaručené čekací doby zlepšilo (priority 3 a 4, rakovina a další onemocnění), což odráželo zaměření na tyto pacienty ve srovnání s méně naléhavými případy. Nařízení ministra zdravotnictví č. 5314/2020 ze dne 2. května 2020 upravilo obnovení nenaléhavých činností ze strany vnitrostátního systému zdravotní péče. Toto nařízení stanoví opatření, která by mohla potenciálně zlepšit účinnost a účelnost přidělování zdrojů, přestože s jejich prováděním jsou spojena rizika.

V červnu 2020 byly výsledky obnovených činností smíšené. Zatímco u některých nemocničních zařízení došlo k částečnému obnovení počtu plánovaných chirurgických zákroků a ambulantních vyšetření, u většiny zařízení byly počty pod úrovní z roku 2019.

K jakému závěru jsme dospěli

K zajištění léčby, která nebyla možná kvůli pandemii COVID-19, bude nutná další klinická péče. V důsledku toho existuje riziko, že by vnitrostátní systém zdravotní péče mohl mít nedostatek kapacity k vyrovnání se s touto dodatečnou poptávkou, aniž by se výrazně prodloužily čekací doby.

To by mohlo odůvodnit mimořádné vytváření zvláštních pobídek ve financování vnitrostátní zdravotní péče, které by fungovaly vedle stávajících mechanismů využívaných ministerstvem a nevyklučovaly by další opatření, jak se již stalo s nárůstem pobídek pro poskytování dalších služeb ve vnitrostátním systému zdravotní péče.

V návaznosti na všeobecné omezení volného pohybu osob v důsledku nouzového stavu může být užitečné identifikovat osvědčené postupy týkající se reorganizace služeb ve vnitrostátním systému zdravotní péče a přezkoumat a upravit plány pro nepředvídané události. Cílem by bylo identifikovat a vyhodnotit kompromis mezi přidělováním zdrojů na léčbu pacientů s COVID-19 a diagnostiku a léčbu jiných onemocnění, včetně jiné než neodkladné péče.

Výzvy v oblasti regulace úrovně služeb a náležitého přidělování zdrojů přetrvávají i nadále a budou zde i v blízké budoucnosti. Bude nutné zajistit plánovanou péči, kterou nebylo možné poskytnout, a vnitrostátní systém zdravotní péče musí být připraven bojovat proti případné druhé vlně pandemie.

Povinné zdravotní pojištění

Německo –
Bundesrechnungshof

Poradní zpráva o dopadu pandemie COVID-19 na systém povinného zdravotního pojištění, určená rozpočtovému výboru německého parlamentu

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
13. 11. 2020	audit souladu s předpisy / audit výkonnosti	březen–říjen	DE

Co jsme posuzovali a proč

V březnu 2020, poté, co parlament vyhlásil celostátní epidemii, podnikla spolková vláda kroky ke zmírnění dopadu pandemie COVID-19 a k zamezení náporu na systém zdravotní péče. Tyto kroky znamenaly zátěž pro spolkový rozpočet a fondy systémů povinného zdravotního pojištění, které tvoří základní pilíř podpírající celkovou stabilitu německého systému zdravotní péče. Zdravotní pojišťovny dostávají finanční prostředky ze zdravotního fondu spravovaného spolkovým úřadem. Tento fond je tvořen příspěvky a každoročním spolkovým grantem ve výši 14,5 miliardy EUR. V roce 2020, po nárůstu výdajů během pandemie, byl spolkový grant navýšen o 3,5 miliardy EUR a v roce 2021 má být navýšen o dalších 5 miliard EUR. Zdravotní fond je ze zákona povinen udržovat rezervu na likviditu, v současné době 20 % průměrných měsíčních výdajů. Německo má také soukromé zdravotní pojišťovny; do jejich systémů je však zapojena jen malá část obyvatelstva. Soukromé zdravotní pojišťovny nedostávají žádné veřejné granty. Provedli jsme audit dopadu této pandemie na zdravotní fond, jeho rezervu na likviditu a pojišťovny zajišťující povinné zdravotní pojištění. Naše zjištění ohledně každoročního spolkového grantu a jeho dopadu na spolkový rozpočet jsme oznámili parlamentnímu rozpočtovému výboru. Zpráva popisuje situaci do října 2020.

Co jsme zjistili

Kroky podniknuté ke zkrocení pandemie v Německu vedly ke značným omezením v oblasti veřejného života a k ekonomickému propadu, což mělo také dopad na výši příspěvků pojišťoven zajišťujících povinné zdravotní pojištění. Skupina odborníků odpovědných za každoroční odhady příjmů zdravotních pojišťoven předpovídá, že za celý rok 2020 dojde pouze k malému nárůstu příspěvků, a to na hodnotu 221,4 miliardy EUR. To je o 4,2 miliardy EUR méně, než se předpokládalo před pandemií. Ve druhém čtvrtletí roku 2020 značně poklesly výdaje zdravotních pojišťoven na služby v některých oblastech, zejména v oblasti dentálních služeb, fyzioterapie, logopedie, včasného odhalování, preventivních a rehabilitačních opatření a nemocniční péče. Nemocnice udržovaly od poloviny března volné kapacity pro pacienty s onemocněním COVID-19 a odkládaly plánované chirurgické zákroky a léčbu. Úspory však spotřebovaly mimořádné výdaje, zvláště na OOP a zvýšenou ošetrovatelskou péči. Když se poskytování služeb od července 2020 stabilizovalo, odhadlo spolkové ministerstvo zdravotnictví, že výdaje v roce 2020 dosáhnou 257,8 miliardy EUR, což je o 4,3 % více než v roce 2019.

Aby kompenzoval klesající příjmy, musel zdravotní fond provést vyrovnávací platby ze své rezervy na likviditu. Vyrovnávací platby pro nemocnice byly uhrazeny ze spolkového rozpočtu a dosud činily celkem 8,9 miliardy EUR. Další vyrovnávací platby a výdaje na více než 12 000 dalších lůžek na jednotkách intenzivní péče s ventilačními zařízeními dosud činily přibližně 1,8 miliardy EUR. Nemocnice navíc obdržely 93 milionů EUR na bonusy pro ošetrovatelský personál, který byl pandemií obzvláště zasažen. Náklady na laboratorní diagnostiku se zvýšily v důsledku testování na koronavirus po kontaktu s nakaženými osobami nebo po návratu z rizikových oblastí v zahraničí. Za tímto účelem bylo ze zdravotního fondu doposud dáno k dispozici 104 milionů EUR.

Na začátku roku 2020 činila rezerva na likviditu zdravotního fondu 10,2 miliardy EUR; na konci rozpočtového roku 15. ledna 2021 činila tato rezerva celkem 6,4 miliardy EUR. Na 15. ledna 2022 se předpokládá další pokles rezervy na likviditu na 5,2 miliardy EUR.

K jakému závěru jsme dospěli

Dopad pandemie COVID-19 se bude projevovat nadále i v roce 2021. Ke snížení zátěže kladené na zdravotní pojišťovny bude v roce 2021 poskytnut ze spolkového rozpočtu grant související s pandemií ve výši 5 miliard EUR. Kromě toho zdravotní pojišťovny převedou do zdravotního fondu rezervy ve výši 8 miliard EUR. Uznali jsme, že tento jednorázový zásah do aktiv vycházel ze zákona, a v každém případě byly tyto rezervy tvořeny především příděly ze zdravotního fondu. Tímto způsobem byla pro daný

okamžik stabilizována finanční situace pojišťoven zajišťujících povinné zdravotní pojištění. Rezervy na likviditu udržované těmito zdravotními pojišťovnami však byly téměř vyčerpány. Rezerva na likviditu již výrazně nepřesahovala zákonem stanovenou minimální úroveň. V roce 2021 může další zvyšování výdajů v souvislosti s pandemií ohrozit udržování těchto minimálních rezerv do roku 2022. Jelikož v tuto chvíli nelze předpovědět další průběh pandemie, zůstává finanční dopad na zdravotní pojišťovny nejistý. Vyzvali jsme spolkové ministerstvo zdravotnictví, aby pečlivě sledovalo opatření a podniklo příslušné kroky ke stabilizaci systému zdravotní péče.

Zadávání veřejných zakázek

Belgie –
Rekenhof

Státní zakázka na trasování kontaktů v souvislosti s onemocněním COVID-19

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
25. 11. 2020	audit souladu s předpisy	duben–srpen	NL

Co jsme posuzovali a proč

Zkoumali jsme významnou státní zakázku, která je součástí opatření k řešení krize COVID-19: zakázku na trasování kontaktů. Šetření se zaměřilo pouze na zadávání této veřejné zakázky Agenturou pro péči a zdraví vlámské vlády. Nezahrnovalo celkový rozhodovací proces pro trasování kontaktů, účinnost a účelnost způsobu, jakým k němu bylo přistupováno a jakým bylo realizováno, ani způsob, jakým bylo trasování kontaktů organizováno.

Co jsme zjistili

Zakázka na trasování kontaktů byla zadána v jednacím řízení bez uveřejnění, které se používá za mimořádně naléhavých okolností. I v případě takových řízení musí veřejný zadavatel, je-li to možné, konzultovat několik poskytovatelů. Ačkoliv bylo kontaktováno šest společností, Agentura pro péči a zdraví obdržela pouze jednu nabídku.

Nebyli jsme schopni s jistotou určit, zda bylo s kontaktovanými společnostmi zacházeno stejně a zda byla dodržena zásada transparentnosti. Některé prvky zadávacího řízení skutečně nebylo možné plně vysvětlit. Rovněž nemáme jistotu, pokud jde o dobu trvání, povahu a obsah jednání této agentury se společnostmi v souvislosti s touto zakázkou.

Zadávací řízení vykazovalo také určité administrativní a právní nedostatky a došlo při něm k určitým nedopatřením v těchto oblastech. Některé z nich byly pravděpodobně způsobeny tím, že zadávací řízení muselo být zahájeno a dokončeno tak rychle. Agentura pro péči a zdraví proto nemohla připravit zakázku důkladně nebo dostatečně

podrobně a lhůta pro přezkoumání nabídky a jednání byla omezena. Tyto okolnosti měly nepochybně nepříznivý nebo negativní dopad na cenu, kvalitu a jistotu ve vztahu k nabídce.

Nedostatek alternativních partnerů k jednání v kombinaci s naléhavou potřebou zadání a realizování této zakázky oslabil vyjednávací pozici Agentury pro péči a zdraví. Agentura také nebyla schopna provést srovnání cen, aby ověřila, zda cena odpovídá tržním sazbám.

Vlámská vláda rozhodla o zadání zakázky na trasování kontaktů dne 5. května 2020. Již 16. července 2020 byl k této zakázce podepsán pozměňující dokument s dodatky a změnami ve výši přes 1,57 milionů EUR (včetně DPH). Zdá se však, že některé prvky tohoto pozměňovacího dokumentu byly – alespoň částečně – zahrnuty do původní smlouvy nebo nabídky.

Za těchto okolností je naprosto nezbytné důkladné monitorování fáze provádění ze strany Agentury pro péči a zdraví. Agentura však nejednala podle několika užitečných konkrétních návrhů ze strany finanční inspekce, aby pomohla lépe zvládat nejistoty, rizika a vedlejší účinky během fáze provádění a pečlivěji tuto zakázku sledovala.

Agentura pro péči a zdraví uvedla, že poskytovatel služeb bude fakturovat na základě skutečně poskytnutých služeb, což umožní podrobnější sledování fakturace. Povinnost poskytovatele služeb předkládat čtvrtletní zprávu o činnosti a finanční zprávu by umožnila další sledování a kontrolu.

K jakému závěru jsme dospěli

Vzhledem k tomu, že zakázka musela být zadána tak rychle, nebyla její příprava bez chyb. Neexistence více nabídek v kombinaci s extrémní naléhavostí této zakázky rovněž oslabil vyjednávací pozici Agentury pro péči a zdraví. Doporučujeme proto, aby agentura průběžně pečlivě sledovala fázi provádění této zakázky.

Kypr –
Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Audit zadávacích řízení souvisejících s pandemií COVID-19

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
13. 10. 2020	audit souladu s předpisy	duben–červen	EL

Co jsme posuzovali a proč

Audit se týkal tří témat:

- nákup služeb molekulárního testování na COVID-19 během pandemie, na které Ředitelství pro nákup a zadávání veřejných zakázek ministerstva zdravotnictví, veřejný zadavatel, realizovalo v době tohoto auditu v rámci jednacích řízení z důvodu naléhavé potřeby již 16 zadávacích řízení / programů;
- nákup devíti milionů jednorázových ochranných roušek Ředitelstvím pro nákup a zadávání veřejných zakázek za cenu 4,68 milionů EUR plus DPH ve dvou zadávacích řízeních;
- realizace projektu na zřízení nové jednotky intenzivní péče (JIP).

Co jsme zjistili

- Hlavní problém vyplývající z auditu se týká nákladů na molekulární testy a výrazných změn pozorovaných v průběhu času: za dva měsíce náklady klesly o 55 %, z ceny 110 EUR na cenu 50 EUR za test, a následovalo snížení na 40–43 EUR za test. Pozoruhodné je také to, že snížení bylo zaznamenáno u nákladů vykázaných soukromou laboratoří, která byla zodpovědná za 69 % všech testů, z nichž většina jí byla svěřena za výše uvedenou nejvyšší cenu.

Zjistili jsme, že veřejný zadavatel se převážně řídil postupy stanovenými v právních předpisech týkajících se zadávání veřejných zakázek použitelnými za mimořádných okolností a uplatňoval je. Vyskytly se však dva případy přímého zadání zakázky společnosti, na níž měl zájem bývalý ministr. Jedním obecným postřehem bylo, že v rozporu s příslušnými právními předpisy se současný ministr neomezil pouze na schválení molekulárních testů, ale ve skutečnosti předem

vydal pokyny a určil téměř všechny aspekty postupu, který měl později použít a schválit.

- b) Při nákupu roušek nebyly plně dodržovány postupy pro zadávání veřejných zakázek ani zásady transparentnosti, rovného zacházení se všemi hospodářskými subjekty nebo rozvoje zdravé hospodářské soutěže, které jsou v jádru evropských i kyperských právních předpisů týkajících se zadávání veřejných zakázek. Dokládá to mimo jiné špatná definice potřeb a uložených omezení a následné přijetí nabídky předložené hospodářským subjektem mimo řízení. Za závažný nedostatek považujeme také absenci objektivního posouzení nákladů v obou řízeních.
- c) Státní organizace zdravotních služeb pověřila vypracováním studie pro vybudování nové JIP a dohledem nad jejím budováním konkrétního architekta, aniž by provedla zadávací řízení. Rovněž určila konkrétního zhotovitele, aby stavbu provedl, a to způsobem, který nezajistil ani náznak hospodářské soutěže, přestože požádala o návrhy tři společnosti. Zakázka byla zadána původně určenému zhotoviteli, protože další dvě společnosti byly k účasti přizvány na poslední chvíli, a proto nepředložily nabídku. Celé zadávací řízení v zásadě vyvolalo falešný dojem údajné hospodářské soutěže. Dotyčná společnost, již byla zakázka zadána, má navíc zvláštní vztah s vysoce postaveným členem organizace, která ji vybrala. A konečně, z podmínek zadávacího řízení byla po předložení nabídek a před podpisem smlouvy odstraněna základní doložka, která stanoví uložení velmi výrazné pokuty v případě opožděné realizace projektu.

K jakému závěru jsme dospěli

Plně rozumíme zvláštním okolnostem vyvolaným pandemií, za nichž probíhala zkoumaná zadávací řízení. Právní předpisy o zadávání veřejných zakázek však stanoví postupy pro zadávání zakázek, a to i postupy pro mimořádné situace, které veřejným zadavatelům umožňují vést jednací řízení, které je flexibilnější než postupy používané za normálních okolností, zabere méně času a respektuje základní zásady zadávání veřejných zakázek.

Máme za to, že výše uvedené zásady nebyly dodržovány, a způsob, jakým byla záležitost řešena, znemožňoval vzhledem k omezeným dostupným informacím odpovídající kontrolu nad řízením. Zdůrazňujeme, že zvláštní okolnosti dotyčného zadávacího řízení nezbavují povinnosti dodržovat řádné postupy v zájmu dodržení zásad transparentnosti a rovného zacházení se všemi hospodářskými subjekty, zásad, které tvoří podstatu evropských a kyperských právních předpisů týkajících se zadávání veřejných zakázek. Příslušné právní předpisy o zadávání veřejných zakázek je třeba

vždy striktně uplatňovat, jelikož poskytují veřejným zadavatelům možnosti a vhodné nástroje bez ohledu na panující podmínky. I za pandemických podmínek, jako v daném období, je zásadní chránit na jedné straně veřejné zdraví a na druhé straně transparentnost a rovné zacházení, a tím chránit veřejný zájem.

Zásoby zdravotnických prostředků

Slovensko –

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Řízení státních hmotných rezerv v mimořádných situacích

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
21. 9. 2020	audit výkonnosti	červen–září	SK

Co jsme posuzovali a proč

Cílem auditu bylo posoudit, zda jsou kompetence a postupy Správy státních hmotných rezerv (SSHR) Slovenské republiky odpovídající a účinné, a posoudit připravenost SSHR a ověřit její opatření v případě nouze (pandemie).

Vzhledem k nedostatku zdravotnického materiálu na Slovensku během první vlny pandemie COVID-19 jsme očekávali, že kompetence a postupy SSHR nejsou odpovídající a účinné a že na pandemii COVID-19 nebyla připravena.

Co jsme zjistili

Zdůraznili jsme, jak nepřipravené státní instituce byly. Orgány krizového řízení nesplnily své povinnosti a nepředložily SSHR žádosti o nouzové zásoby zdravotnických prostředků. Položky, které má SSHR poskytnout, stanoví vláda. Zdravotnický materiál však nebyl až do rozhodnutí vlády ze dne 27. února 2020 součástí portfolia SSHR. Stát proto nebyl s to poskytnout nemocnicím, pečovatelským domům pro seniory nebo pracovníkům v první linii potřebný materiál. Klíčovou úlohu v mimořádné epidemické situaci měly dvě odborné poradní komise – vládní Pandemická komise a Národní protiepidemická komise. Zjistili jsme, že jejich úloha byla formální, a protiepidemická komise, jíž předsedá slovenský hlavní hygienik, se od roku 2019 ani jednou nesešla. Na druhé straně stálý krizový štáb, orgán postrádající právní kompetence a pravomoci, do procesu řešení krize aktivně vstoupil. Ze zasedání stálého krizového štábu neexistují žádné písemné doklady týkající se jeho závěrů, například ohledně upřednostňování distribuce nouzových zásob. Hlavním koordinačním subjektem státu v době nouze je ústřední krizový štáb a nejvyšším orgánem s právem a povinností přijímat rozhodnutí je slovenská vláda.

Upozornili jsme také na nedostatečnou připravenost SSHR na další vlnu pandemie. Přípravy byly učiněny bez komplexního posouzení účinnosti a efektivnosti opatření přijatých v první vlně. V důsledku toho, jak se zdá, byly v polovině září 2020 sklady SSHR zásobeny zdravotnickými prostředky jen ze 16 %. To představovalo riziko pro schopnost rychlé reakce na rychlý nárůst pacientů nakažených onemocněním COVID-19. SSHR neměla rezervy na 60 dní, jak vyžaduje usnesení vlády, ale pouze na 10. Ze 14 typů zdravotnických prostředků byly v dostatečném množství připraveny pouze dva, ale zásoby ochranných roušek a testů na COVID-19 byly větší, než bylo třeba. Nebyly k dispozici žádné pytle na nebezpečný biologický odpad a požadavkům na jednorázové pláště, rukavice a ochranné štíty téměř nemohlo být vyhověno (10 %). Vedení SSHR pristupovalo k žádostem o zdravotnické prostředky jednotlivě a nemělo žádný mechanismus pro objektivní posuzování nebo stanovování priorit. Během roku 2020 přidělila SSHR zdravotnický materiál v hodnotě 40 milionů EUR, z čehož téměř tři čtvrtiny byly určeny pro zdravotnictví. Nejrychleji zareagovala na žádost slovenského úřadu vlády – položky byly připraveny do 2 dnů, ale zareagovat na žádost ministerstva spravedlnosti jí trvalo více než měsíc.

SSHR je výkonnou složkou systému krizového řízení státu. Ministerstva a orgány veřejné správy musí SSHR předkládat žádosti týkající se tvorby nouzových zásob a složení materiálu. Ministerstvo zdravotnictví tuto povinnost až do konce února 2021 neplnilo a vyžadovalo, aby SSHR poskytla orgánům v oblasti veřejného zdraví a infekčním oddělením nemocnic zdravotnické prostředky na 30 dní. Naše zpráva upozorňuje na riziko nedostatku osobní odpovědnosti za nečinnost, tj. nedodržování předpisů ze strany státních institucí. Během nouzového stavu zajišťovala SSHR materiál, který měly zajistit různé ústřední orgány státu.

Rovněž jsme poukázali na nedostatečné využívání systémů IT ze strany SSHR, zejména mezi jejím ústředím a pobočkami, což přispělo k nedostatečnému přehledu o zásobách ve skladech v několika částech Slovenska v reálném čase.

K jakému závěru jsme dospěli

Zjistili jsme, že v době nouze byly kompetence a postupy SSHR neodpovídající a neúčinné, a zdůraznili jsme její nepřipravenost na pandemii COVID-19. Vydali jsme doporučení k nápravě zjištěných nedostatků – systémové i procesní povahy.

Doporučili jsme, aby Národní rada Slovenské republiky požadovala, aby ministerstvo vnitra provedlo podrobnou analýzu státních řídicích postupů v době mimořádných nebo nouzových situací a aby na základě zkušeností s pandemií COVID-19 zvážilo změnu legislativy za účelem stanovení nových pravidel pro postup krizového řízení státu.

Informování veřejnosti

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Lotyšsko –
Valsts kontrole

- 1) Přidělování a využívání prostředků z programu státního rozpočtu „Pohotovostní fondy“ na podporu sdělovacích prostředků za účelem zmírňování následků krize COVID-19
- 2) Využívání prostředků přidělených elektronickým hromadným sdělovacím prostředkům v souvislosti s krizí COVID-19

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
1) 22. 12. 2020	finanční audit	duben–červenec	LV Shrnutí v EN
2) 22. 12. 2020	finanční audit	březen–červenec	LV Shrnutí v EN

Co jsme posuzovali a proč

Podpora odvětví sdělovacích prostředků při zmírňování dopadů krize COVID-19 je zásadní, a to jak pro posílení hlavních činností sdělovacích prostředků a zachování rozmanitosti mediálního prostředí, tak pro úspěšné překonání krize ve společnosti.

Na jaře roku 2020 poskytl kabinet ministrů (dále jen „kabinet“) dodatečné finanční prostředky z programu „Pohotovostní fondy“, aby pomohl sdělovacím prostředkům překonat pandemii a její důsledky, a sledoval tím následující cíle:

- o pro Nadaci pro integraci společnosti – 1 040 928 EUR na zajištění fungování Fondu na podporu sdělovacích prostředků a zajištění komplexního informování veřejnosti a stanovisek ke zmírňování krize, za účelem posílení sdělovacích prostředků a zajištění objektivních informací v tištěných médiích a na komerčních internetových zpravodajských portálech a za účelem poskytování podpory v oblasti nákladů na doručování předplatného tisku (akciová společnost „Latvijas Pasts“) a nákladů na vysílání elektronických hromadných sdělovacích prostředků.
- o pro Národní radu pro elektronické hromadné sdělovací prostředky – 1 259 261 EUR, z toho:
 - 259 261 EUR na zajištění maximální informovanosti lotyšské společnosti, účinného informování veřejnosti a osvěty ohledně onemocnění COVID-19,

- 1 000 000 EUR na zajištění komplexního informování veřejnosti a stanovisek ohledně řešení krize a na posílení komerčních elektronických hromadných sdělovacích prostředků.

Posoudili jsme situaci a vypracovali dvě průběžné zprávy o auditu shrnující:

- 1) informace o Nadaci pro integraci společnosti v souvislosti s opodstatněností žádostí o další prostředky ke zmírňování dopadů pandemie COVID-19 a se skutečným využitím přidělených prostředků;
- 2) naše ověřovací postupy použité u financování požadovaného pro Národní radu pro elektronické hromadné sdělovací prostředky za účelem ujištění se, že byly provedeny dvě financované činnosti.

Co jsme zjistili

- 1) Zkoumali jsme opodstatněnost a skutečné využití finančních prostředků přidělených Nadaci pro integraci společnosti na podporu sdělovacích prostředků za účelem zmírňování důsledků pandemie COVID-19.

Zjistili jsme, že prostřednictvím zadávacích řízení byly vyplaceny finanční prostředky za účelem zajištění kontinuity činností a posílení kapacity komerčních tištěných i digitálních médií a rovněž za účelem komplexního informování veřejnosti a tvorby stanovisek ohledně řešení krize. Zjistili jsme však také, že příslušné předpisy nestanovily kritéria způsobilosti pro sdělovací prostředky k tomu, aby mohly obdržet tuto konkrétní státní podporu.

Ačkoli pravidla pro zadávací řízení Nadace pro integraci společnosti stanovila, že finanční prostředky budou dány k dispozici přednostně sdělovacím prostředkům, které budou schopny prokázat 30% pokles příjmů ve srovnání se stejným měsícem v roce 2019, hodnotící kritéria ve skutečnosti umožňovala přidělení financování sdělovacím prostředkům s jakýmkoli poklesem příjmů bez ohledu na výši.

- 2) Převážná část finančních prostředků (1 075 000 EUR) z přidělu pro Národní radu pro elektronické hromadné sdělovací prostředky směřovala v rámci zadávacího řízení na veřejné služby do komerčních elektronických hromadných sdělovacích prostředků. Finanční prostředky byly poskytnuty také státním společností s ručením omezeným „Latvijas Radio“ (25 674 EUR) a „Latvijas Televīzija“ (158 587 EUR).

Zjistili jsme, že částka 1 075 000 EUR na zajištění komplexního informování ze strany komerčních elektronických hromadných sdělovacích prostředků nebyla podložena jasnými výpočty, ale byla stanovena na základě názorů a odhadů

vyjádřených zástupci ministerstva kultury a průmyslu a na základě předchozích zkušeností. Dalo by se vyvodit, že ministerstvo kultury ve spolupráci s Národní radou pro elektronické hromadné sdělovací prostředky připravilo žádost o státní podporu ve výši 1 000 000 EUR na zřízení systému podpory sdělovacích prostředků v době krize a poté byla zorganizována výzva k podávání nabídek za účelem financování komerčních elektronických hromadných sdělovacích prostředků (1 075 000 EUR). Při posuzování nabídek Národní rada pro elektronické hromadné sdělovací prostředky nekontrolovala, zda prohlášení uchazečů obsahují pravdivé informace ohledně snížení jejich příjmů z reklamy alespoň o 30 %.

Žádost o finanční prostředky pro „Latvijas Radio“ a „Latvijas Televīzija“ však byla řádně odůvodněna; finanční prostředky byly požadovány na zmírnění důsledků krize a byl vypracován podrobný výpočet týkající se požadovaných finančních prostředků.

K jakému závěru jsme dospěli

Uplatňování našich doporučení zajistí kontrolu nad využíváním fondů a grantů státního rozpočtu a prováděním zadávacích řízení Národní rady pro elektronické hromadné sdělovací prostředky. Navrhli jsme, aby kabinet definoval společný přístup a společná kritéria pro přidělování financí z programu „Pohotovostní fondy“ na další podporu sdělovacích prostředků za účelem zmírňování důsledků krize a aby správa financování elektronických hromadných sdělovacích prostředků byla svěřena jedinému subjektu.

Prioritní oblast: Digitalizace

47 Pandemie donutila jednotlivce i společnost rychle nalézt nové způsoby interakce, studia, učení a práce a přizpůsobit se jim. Vzhledem ke zobecnění politik hlásajících heslo „zůstaňte doma“ by byl dopad při absenci řešení v oblasti IT ještě větší. Veřejný i soukromý sektor přešel během několika týdnů na digitální režim. Nástroje a technologie v oblasti IT vyžadující výkonnou a bezpečnou digitální infrastrukturu a osobní dovednosti poskytly nová řešení, ale také postavily výzvu před osoby všech věkových kategorií.

48 Tato krize prokázala význam digitálních technologií a zdůraznila příležitosti, rizika a překážky. Urychlila nejen využívání digitálních nástrojů, ale také celkový proces digitalizace. Digitální veřejná správa, elektronický obchod a maloobchodní online prodej, práce na dálku, dálkové vzdělávání a elektronické zdravotnictví se staly novou normou. K udržování sociálních kontaktů se využívají platformy, služby zasílání zpráv a videokonference. Data velkého objemu a umělá inteligence přispívají v souvislosti s pandemií k hledání očkovacích látek, sledování nákazy a interpretaci vzorců v jejím šíření.

49 Lotyšské a nizozemské NKI se zabývaly vývojem a dopadem digitálních řešení: lotyšská NKI v oblasti vzdělávání a nizozemská v souvislosti s prací na dálku v ústředních vládních institucích.

Vzdělávací systém

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Lotyšsko –
Valsts kontrole

Distanční vzdělávání v mimořádné situaci

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
30. 9. 2020	finanční audit	březen–červen	LV Shrnutí v EN

Co jsme posuzovali a proč

V návaznosti na oznámení WHO, v němž prohlásila šíření onemocnění COVID-19 za pandemii, vyhlásil kabinet ministrů (dále jen „kabinet“) dne 12. března 2020 nouzový stav a zastavil výuku ve třídách ve všech vzdělávacích zařízeních až do doby, než se situace vyřeší. Výuka měla probíhat dálkově, s výjimkou ústředních státních zkoušek. Nouzový stav, původně vyhlášený do 14. dubna 2020, byl dvakrát prodloužen – do 12. května a poté do 9. června 2020.

V období od 12. března do 20. června 2020 přidělil kabinet z programu „Pohotovostní fondy“ další finanční zdroje ve výši 568 368 EUR ministerstvu školství a vědy (dále jen „ministerstvo“) na financování zařízení distančního vzdělávání během mimořádné situace:

- 203 160 EUR na nákup chytrých zařízení (telefonů a tabletů) pro potřeby distančního vzdělávání žáků základních a středních škol,
- 365 208 EUR na výrobu a distribuci audiovizuálního obsahu pro distanční vzdělávání na volně dostupných televizních kanálech a na rozvoj internetové platformy a digitálních řešení.

Kabinet současně zmocnil ministerstvo, aby během mimořádné situace v případě výrobků a služeb potřebných pro distanční vzdělávání dočasně neuplatňovalo zákon o zadávání veřejných zakázek, přičemž jejich nákup měl být založen na rychlém jednání a okamžitém uzavírání smluv.

Naše průběžná zpráva shrnuje zjištění našich kontrol na ministerstvu v souvislosti s opodstatněností žádostí o další finanční prostředky a skutečným využitím těchto prostředků:

- 1) na nákup chytrých zařízení;
- 2) na vytvoření audiovizuálního obsahu pro projekt distančního vzdělávání „*Tava klase*“ („Tvoje třída“).

Co jsme zjistili

1) Nákup chytrých zařízení

V březnu 2020 uspořádalo ministerstvo průzkum s cílem posoudit proveditelnost zavedení distančního vzdělávání a získat informace o skutečné situaci, co se týče přístupu k počítačům, chytrým zařízením a internetu u žáků základních a středních škol. Průzkum zjistil, že více než 5 000 žáků nemá přístup k počítači nebo chytrému telefonu s připojením k internetu. Ministerstvo se proto obrátilo na telekomunikační společnosti s žádostí o poskytnutí potřebného vybavení.

Ministerstvo vynaložilo 436 732 EUR na nákup chytrých zařízení s připojením k internetu pro distanční vzdělávání (z toho 203 160 EUR z pohotovostních fondů).

Abychom se ujistili, zda ministerstvo využilo tyto prostředky hospodárně a efektivně, provedli jsme v obcích průzkum, jehož cílem bylo zjistit, zda obce daly chytrá zařízení od ministerstva k dispozici žákům a co s těmito zařízeními učinily po skončení mimořádné situace.

Výsledky průzkumu:

- Většina z 5 266 chytrých zařízení (v celkové hodnotě 557 731 EUR) byla předána žákům. Nejméně 295 zařízení (v hodnotě 28 665 EUR) jim však předáno nebylo a zůstalo v rukou jednotlivých obcí, jelikož ministerstvo neověřilo, zda jejich potřeby stále odpovídají tomu, co bylo původně uvedeno.
- Několik obcí neobdrželo dostatek chytrých zařízení, takže je nakoupilo z vlastních prostředků (nejméně 139 zařízení).
- Kromě toho obce rozdaly nejméně 2 015 počítačů a tabletů od vzdělávacích institucí a nejméně 144 zařízení, která jim byla darována.
- Ministerstvo nevydalo žádné pokyny ohledně používání chytrých zařízení po skončení mimořádné situace, takže obce postupovaly různými způsoby: zařízení

byla buď vrácena vzdělávacím institucím k dalšímu použití, nebo byla ponechána žákům.

2) Realizace projektu „Tvoje třída“:

Podle ministerstva tato mimořádná situace vytvořila naléhavou potřebu zajistit v oblasti různých předmětů originální vzdělávací zdroje pro žáky i učitele s využitím distančního vzdělávání a kvalitních propojení mezi obory a současně zajistit, aby materiály byly co nejdostupnější.

Byl vytvořen audiovizuální obsah, který byl vysílán prostřednictvím volně dostupných televizních kanálů, a byla vyvinuta internetová platforma a digitální řešení. Ze státního rozpočtu bylo přiděleno dalších 365 208 EUR. Lekce projektu „Tvoje třída“ byly vysílány na kanále RE:TV a portálu Sportacentrs.com od 6. dubna do 29. května 2020 a byly vytvořeny internetové stránky www.tavaklase.lv.

K jakému závěru jsme dospěli

V důsledku auditu jsme dospěli k závěru, že proces distančního vzdělávání byl obecně organizován podle okolností panujících za mimořádné situace a že ministerstvo poskytlo potřebné výrobky a služby k překonání krize COVID-19 a k řešení jejich následků. Zároveň jsme upozornili na možné způsoby dalšího zlepšování řízení tohoto procesu.

Státní správa

**Algemene
Rekenkamer**

Nizozemsko –
Algemene Rekenkamer

Zaměřeno na digitální práci z domova

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
2. 11. 2020	cílené šetření	červenec–říjen	NL EN

Co jsme posuzovali a proč

COVID-19 donutil školy, univerzity, restaurace a kanceláře v březnu 2020 zavřít své dveře. Kde to jen bylo možné, práce z domova se najednou stala normou. Téměř všech přibližně 175 000 úředníků pracujících pro ministerstva a vysoké státní rady muselo, pokud to jen bylo možné, pracovat z domova, a často tak činili s velkým úspěchem. Vlaky a silnice se vyprázdnily, ale práce pokračovala z domova. Úředníci spolupracovali a komunikovali pomocí telefonu, tradičních síťových disků a e-mailu a stále častěji také prostřednictvím videokonferencí, aplikací pro zasílání zpráv a online platforem pro spolupráci. Nástroje informačních a komunikačních technologií (IKT) pro spolupráci nebyly samozřejmě žádnou novinkou, nyní však byly najednou používány hromadně pro všechny druhy nových účelů. To vyvolalo u uživatelů mnoho otázek: Jsou videohovory přes aplikaci Zoom bezpečné? Jaké informace mohu v aplikaci sdílet? Jak mohu bezpečně používat svůj osobní notebook na práci? Identifikovali jsme rizika při používání IKT pro spolupráci v ústředních vládních institucích. Jako první krok při zkoumání těchto rizik jsme se vydali zjistit, jaké nástroje IKT se používají, jak se používají a jak je jejich používání regulováno.

Co jsme zjistili

Zaznamenali jsme, že krize COVID-19 vedla k rychlému nárůstu práce na dálku v ústředních vládních institucích. To vyžadovalo obrovskou flexibilitu ze strany zaměstnanců oddělení IKT a podpůrných služeb. Vyslovili jsme uznání tomu, jakým způsobem ministerstva, vedoucí pracovníci v oblasti IT ústředních vládních institucí, jednotliví úředníci a poskytovatelé služeb, jako je Centrum sdílených služeb v oblasti IKT, reagovali na krizi COVID-19.

Provedli jsme průzkum, abychom získali informace o aplikacích IKT, které úředníci používají při práci z domova. Zjistili jsme, že komunikace ohledně toho, jaké nástroje IKT pro spolupráci lze používat, musí být jasnější a srozumitelnější. Pětina respondentů uvedla, že si není vědoma žádné dohody ohledně používání nástrojů IKT pro spolupráci; 22 % nebylo spokojeno s komunikací o těchto dohodách. Největší nejistota se týkala používání aplikací pro zasílání zpráv, jako je WhatsApp, a online platform pro spolupráci, jako jsou Microsoft Teams, SharePoint a Dropbox.

7 % respondentů, kteří používají WhatsApp, a 16 % respondentů, kteří používají soukromý e-mail, také bez svolení sdílelo důvěrné informace. Jedním z důvodů bylo, že úředníci někdy nevěděli, které aplikace smějí používat. Intranet ústředních vládních institucí například uvádí, že WhatsApp lze za určitých podmínek používat pro práci. Několik ministerstev však používání této aplikace pro zasílání zpráv výslovně zakázalo.

Jedním z hlavních důvodů, proč jít proti těmto dohodám a používat aplikace, které se nedoporučují, je nespokojenost s možnostmi, jež nabízejí dostupné nástroje IKT. Ministři, státní tajemníci a vyšší úředníci také vždy nepoužívají předepsané a dostupné bezpečné nástroje IKT, přestože při svém používání nástrojů IKT jdou příkladem zbytku organizace. Ministři, státní tajemníci a vyšší úředníci někdy dávají přednost oblíbeným aplikacím pro zasílání zpráv, jako je WhatsApp, a méně zabezpečeným tabletům a chytrým telefonům, protože jsou pohodlnější, rychlejší a uživatelsky přívětivější než vysoce zabezpečené nástroje.

Naše šetření odhalilo příklad této praxe. Na jaře 2020 vytvořilo jedno z ministerstev na žádost vedoucího pracovníka v oblasti IT ústředních vládních institucí maximálně bezpečné prostředí pro videokonference. Toto prostředí bylo zajištěno pro důvěrnou komunikaci mezi ministry a státními tajemníky, ale nebylo využíváno.

K jakému závěru jsme dospěli

Naše šetření ukazuje, že ústřední vládní instituce musí podniknout kroky k zajištění bezpečnějšího používání aplikací pro zasílání zpráv a mobilních telefonů. Jejich používání považujeme za největší riziko pro bezpečnost informací a soukromí. Pokud nejsou doporučené nástroje IKT využívány nebo jsou využívány nesprávně, mohou se informace dostat do špatných rukou.

Někteří úředníci v ústředních vládních institucích vnímají potřebu jasnější komunikace ohledně bezpečného používání nástrojů IKT pro spolupráci, jako jsou aplikace pro zasílání zpráv a online schůzky. Někteří úředníci používají WhatsApp a soukromý e-mail ke sdílení důvěrných informací, a nedodržují tak bezpečnostní pokyny svých organizací.

Tyto postřehy vedly k návaznému šetření v oblasti bezpečnosti informací v ústředních vládních institucích v rámci našeho každoročního finančního auditu v roce 2020. Zkoumali jsme konkrétně řízení rizik a incidentů ze strany ústředních vládních institucí v souvislosti s aplikací WhatsApp a různými používanými nástroji pro videokonference. Výsledky jsme zveřejnili v květnu 2021.

Prioritní oblast: Sociálně-ekonomická reakce

50 Sociálně-ekonomická reakce se rovněž nachází převážně v oblasti pravomoci členských států, což vysvětluje rozdíly v přísnosti zavedených opatření. Reakce každého členského státu závisela zaprvé na jeho ekonomické a finanční situaci na začátku pandemie a na jeho připravenosti během první vlny nákazy. Zadruhé, ne všechny členské státy byly zasaženy současně a se stejnou intenzitou, což vedlo k určité váhavosti při rozhodování o povaze opatření omezujících volný pohyb osob a ochranných opatření a potřebě balíčků hospodářských stimulů a balíčků na podporu odolnosti.

51 Dnes, po více než roce, všechny členské státy tak či onak podnikly kroky k potlačení negativního dopadu opatření omezujících volný pohyb osob, která způsobila uzavření mnoha podniků, některých natrvalo, a podstatně snížila poptávku v mnoha odvětvích. Zvýšené riziko propouštění vyvolalo obavy z růstu nezaměstnanosti a sociální nerovnováhy a také z potřeby vyšších veřejných výdajů. Vlády jednotlivých států zavedly režimy nucené dovolené (zachování pracovních míst) s cílem snížit finanční zátěž kladenou na zaměstnavatele, zajistit zaměstnanost a omezit sociální důsledky krize. Využily řadu nástrojů k zajištění okamžité likvidity postižených podniků (zejména malých a středních podniků), a tím jim pomohly udržet se nad vodou a zachovat zaměstnanost, čímž zabránily dalším potížím pro domácnosti a jednotlivce, kteří se již vyrovnávají s velmi obtížnou situací.

52 NKI Lotyšska, Litvy a Nizozemska a EÚD provedly posouzení sociálně-ekonomické reakce na úrovni jednotlivých států nebo na úrovni EU. Lotyšsko a Nizozemsko provedly audit podpory zaměstnanců a podniků, Litva a EÚD přezkoumaly celkovou ekonomickou reakci v rámci svých příslušných pravomocí.

Podniky

**Algemene
Rekenkamer**

Nizozemsko –
Algemene Rekenkamer

Individuální podpora společností během krize COVID-19

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
12. 11. 2020	audit výkonnosti	březen–srpen	NL Shrnutí v EN

Co jsme posuzovali a proč

Zjištění našeho auditu jsme zveřejnili ve dvou částech, první část byla zveřejněna dne 26. června 2020 jako dopis parlamentu: „Podpora velkých společností – poučení z minulosti“. Tento dopis shrnul 16 poznatků, které jednotlivé po sobě jdoucí vlády získaly, někdy těžce, za posledních 40 let z opatření státní podpory. Byla zahrnuta opatření od státní podpory pro bývalou loďařskou skupinu RSV v 70. letech a pro výrobce letadel společnost Fokker v 90. letech až po nedávnou podporu bank během úvěrové krize.

Ve druhé části projektu, která byla zveřejněna dne 12. listopadu 2020 jako zpráva, jsme zkoumali, zda bylo těchto 16 poznatků uplatněno v opatřeních státní podpory pro společnosti jako KLM, IHC a HEMA během současné krize COVID-19. Zkoumali jsme vládní rozhodovací postupy uplatněné v případě čtyř společností, které během krize COVID-19 obdržely na míru uzpůsobenou státní podporu, a tří společností, jejichž žádosti byly zamítnuty. Vzala si vláda ponaučení z minulosti, nebo se ukázalo, že některým nástrahám je obtížné se vyhnout?

Co jsme zjistili

Zjistili jsme, že vláda uplatnila mnohé poznatky získané z minulosti. Zjistili jsme, že ministři obecně pečlivě zvažovali žádosti, aby zjistili, zda jsou dostatečně odůvodněné, a v případě potřeby prozkoumali alternativy. Před uzavřením dohody ohledně plánu státní podpory také nejprve posuzovali, jaká podpora je na záchranu společnosti (nebo rekapitalizaci společnosti z vnitřních zdrojů, tzv. „bail-in“) k dispozici od jiných zúčastněných stran. A tak vláda například rozhodla, že společnost HEMA je schopná přežít bez podpory. Společnost NS (vnitrostátní provozovatel železniční dopravy) a poskytovatelé pozemního odbavování na letišti Schiphol byli odkázáni na obecnější

režimy podpory související s pandemií COVID-19. Ministři obecně také bez prodlení konzultovali Evropskou komisi, aby zjistili kompatibilitu navrhované podpory s vnitřním trhem. Audit však také odhalil, že ne ve všech případech se vše podařilo. Vláda například vyložila karty příliš brzy, když veřejně oznámila, že hodlá poskytnout společnosti KLM podporu v rozmezí 2–4 miliard EUR. Toto brzké oznámení dalo při vyjednávání o podpoře výhodu bankám s podílem ve společnosti KLM, které by v případě úpadku této letecké společnosti utrpěly značné ztráty. Vzhledem k tomu stát nakonec nesl 93 % rizika z tohoto podpůrného opatření. Dospěli jsme proto k závěru, že zásada rekapitalizace z vnitřních zdrojů měla v případě společnosti KLM jen omezený úspěch. Připomíná to případy rekapitalizace z vnějších zdrojů (tzv. „bail-out“) u společností Fokker a NedCar v 90. letech, kdy veřejný zájem na záchraně společností někdy poskytl soukromým zúčastněným stranám páku, pomocí níž mohly donutit vládu k poskytnutí podpory.

Zjistili jsme také, že existovalo nebezpečí střetu zájmů: v případě podpory pro společnost KLM vláda požádala o poradenství banku ABN AMRO, která však byla zároveň součástí konsorcia, s nímž musela jednat o účasti na podpůrné operaci.

Státní podpora pro loďařskou společnost IHC měla zabránit tomu, aby vláda musela v případě úpadku této společnosti vyplatit 395 milionů EUR na poskytnuté pojištění vývozních úvěrů. Společnost IHC byla zachráněna před úpadkem, částečně díky dodatečnému pojištění úvěru. Vláda měla za to, že 700 milionů EUR je pro stát přijatelná míra rizika z tohoto podpůrného opatření. Zjistili jsme však, že maximální riziko pro stát z podpory společnosti IHC by bylo až 895 milionů EUR. V terminologii hazardních her se takové strategii říká „dvojnásobení sázky“. Vláda o tomto riziku plně neinformovala parlament. O některých aspektech tohoto režimu podpory měl být také parlament ze zákona informován dříve, aby pak nebyl postaven před hotovou věc.

Dne 1. května 2020 vláda zveřejnila nový hodnotící rámec pro rozhodování o jednotlivých žádostech o podporu. Domníváme se, že s výhradou řady úprav poskytuje tento nový hodnotící rámec plán pro řádné a strukturované vyřizování jednotlivých žádostí o podporu.

K jakému závěru jsme dospěli

Dospěli jsme k závěru, že si vláda z minulosti vzala mnohá ponaučení – nikoli však všechna. Doporučili jsme hodnotící rámec v řadě bodů rozšířit. Tento hodnotící rámec by měl být také formalizován.

Režimy nucené dovolené

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Lotyšsko –
Valsts kontrole

Využití finančních prostředků přidělených ministerstvu financí na výplatu příspěvku za dobu odstávky

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
26. 11. 2020	finanční audit	březen–srpen	LV Shrnutí v EN

Co jsme posuzovali a proč

V březnu 2020 kabinet ministrů (dále jen „kabinet“) přidělil další finanční zdroje nepřesahující 101,8 milionů EUR ze státního programu „Pohotovostní fondy“ ministerstvu financí na pokrytí vyplácení příspěvku za dobu odstávky zaměstnancům společností, jejichž finanční způsobilost se výrazně zhoršila v důsledku šíření onemocnění COVID-19, a osobám samostatně výdělečně činným v podobné situaci.

Příspěvek za dobu odstávky je jedním z podpůrných mechanismů k předcházení důsledkům pandemie COVID-19 a k jejich překonávání stanovených v zákoně „o opatřeních k předcházení a zamezení hrozbě pro stát a jejím dopadům v důsledku šíření onemocnění COVID-19“, který byl v platnosti již v březnu 2020. Jeho podstatou je kompenzace pro zaměstnance v odvětvích zasažených krizí, pokud jim zaměstnavatel nemůže nabídnout žádnou práci, a pro osoby samostatně výdělečně činné, jejichž hospodářská činnost byla zasažena krizí. Výše příspěvku za dobu odstávky činí až 75 % průměrné odměny za předchozích šest měsíců, nejvýše však 700 EUR za kalendářní měsíc.

Naše průběžná zpráva shrnuje informace o kontrolách provedených na ministerstvu financí a v jeho podřízené instituci – Státní daňové správě – týkajících se skutečného využití dalších finančních prostředků přidělených na zmírňování důsledků pandemie COVID-19 prostřednictvím vyplácení příspěvku za dobu odstávky. Rovněž jsme posoudili kritéria pro přiznávání tohoto příspěvku a režim pro jeho vyplácení.

Co jsme zjistili

Státní daňové správě bylo na vyplácení příspěvku za dobu odstávky přiděleno celkem 54 076 431 EUR a použito bylo 53 784 481 EUR (53 % celkového rozpočtového přidělu). Příspěvek ve výši 51 446 671 EUR byl vyplacen 52 867 zaměstnancům a příspěvek ve výši 2 337 810 EUR byl vyplacen 2 381 osobám samostatně výdělečně činným (do srpna 2020). Skutečně vyplacená částka byla výrazně nižší než částka, kterou kabinet původně přidělil (vyhradil), ačkoli počáteční výpočty zahrnovaly méně odvětví, a tedy i užší okruh příjemců. Příspěvek byl také zamýšlen na kratší dobu. Výpočty byly založeny na výplatě příspěvku po dobu dvou měsíců, ale ve skutečnosti byl vyplácen téměř čtyři měsíce.

Při ověřování, zda Státní daňová správa přiznávala a vyplácela příspěvek za dobu odstávky v souladu se zamýšleným účelem poskytování tohoto příspěvku a s požadavky stanovenými v právních předpisech, jsme nezjistili žádný významný nesoulad. Odhalili jsme však nedostatky v právním rámci a jeho uplatňování:

- Změny v předpisech kabinetu upravujících příspěvek za dobu odstávky byly v zásadě provedeny se záměrem rozšířit okruh příjemců. Výsledek jedné změny, která zahrnovala novou skupinu příjemců tohoto příspěvku, však vedl k tomu, že z okruhu potenciálních příjemců byli vyloučeni ostatní.
- V řadě případů byly pro přiznávání příspěvku za dobu odstávky vytvořeny nerovné podmínky pro různé cílové skupiny:
 - Mezi osobami samostatně výdělečně činnými byla situace příznivější pro plátce daně z mikropodniků, jelikož nebylo stanoveno žádné kritérium pro posuzování výše přiznané daně z mikropodniků, ačkoli plátcům této daně žádné jiné daně neplatí. U ostatních osob samostatně výdělečně činných však byla stanovena minimální výše povinných odvodů na státní sociální pojištění zaplacená v posledních dvou čtvrtletích roku 2019.
 - Při placení stejných částek daně byli zaměstnanci pracující pro jednoho zaměstnavatele zasaženého krizí v příznivější situaci než ti, kteří pracovali na částečný úvazek pro několik takových zaměstnavatelů, jelikož druhá zmíněná skupina měla nárok na příspěvek za dobu odstávky na základě své průměrné hrubé mzdy pouze od jednoho zaměstnavatele.

K jakému závěru jsme dospěli

V důsledku auditu jsme navrhli, aby kabinet zajistil, aby pro všechny potenciální příjemce postižené krizí platily stejné podmínky. Při zavádění nových forem podpory a rozšiřování okruhu příjemců nesmí být vyloučeny určité skupiny osob, které měly před změnou na pomoc nárok a v rámci konkrétní cílové skupiny podpory musí existovat rovné příležitosti k získání nároku na pomoc.

Po auditu byly za současné výjimečné situace provedeny následující změny: zaměstnanci mohou obdržet příspěvek za dobu odstávky na základě průměrné hrubé mzdy, kterou obdrželi od více zaměstnavatelů zasažených krizí; pro získání příspěvku za dobu odstávky není vyžadována žádná minimální výše povinných odvodů na státní sociální zabezpečení; výše příspěvku za dobu odstávky se stanovuje v poměru k době odstávky.

Řešení krizí a zvládnání mimořádných událostí

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA

Litva –
Valstybės kontrolė

Řešení krize COVID-19 a zvládnání této mimořádné události

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
30. 11. 2020	posouzení	únor–říjen	LT Shrnutí v EN

Co jsme posuzovali a proč

Aby mohly být zmírněny sociálně-ekonomické důsledky pandemie COVID-19, jsou zapotřebí průřezová opatření a kroky v podobě rychlých politických rozhodnutí a úprav legislativy, dodatečných ekonomických a finančních opatření k minimalizaci negativních dopadů na hospodářství a dobře zacílených řešení společenských potřeb. Rozsah reakce vlády a její včasné provedení má rozhodující vliv na to, jak budou minimalizovány negativní důsledky pandemie COVID-19 pro veřejné zdraví, příjmy obyvatelstva, likviditu podniků atd. a na to, jak výrazně se změní veřejné příjmy a výdaje.

Naše zpráva shrnuje informace o krocích a opatřeních podniknutých vládou Litevské republiky za účelem zvládnutí mimořádné situace, zmírnění důsledků pandemie COVID-19 a podpory hospodářství a oživení. Poskytuje také přehled o tom, jak byly využity přidělené prostředky.

Co jsme zjistili

S přihlédnutím k negativnímu dopadu této situace na sociální prostředí a hospodářství a za účelem zvládnutí šíření onemocnění COVID-19 přijala vláda Litevské republiky od března do června 2020 související soubory opatření:

- o Plán opatření na oživení hospodářství a omezení následků šíření koronaviru (COVID-19) s cílem: zajišťovat zdroje pro účinné fungování systémů zdravotní péče a ochrany veřejnosti; přispívat k zachování pracovních míst a úrovní příjmů obyvatelstva; pomáhat podnikům udržet si likviditu; podporovat hospodářství a zaručovat likviditu veřejné pokladny. Na tento plán a opatření vyžadující přímé

financování (investice, úvěry, kompenzace, dotace, výplaty) bylo přiděleno 6,2 miliardy EUR, což představuje 4,9 miliardy EUR, z nichž 40,1 % bylo použito do konce září 2020.

- o Plán DNA budoucí ekonomiky, jehož cílem bylo dosáhnout rychlých a účinných investic do hospodářského oživení a růstu Litvy s cílem učinit hospodářství udržitelné a inovativní a vytvářet vysokou přidanou hodnotu. Na tento plán bylo přiděleno 5,8 miliardy EUR se zaměřením na pět prioritních oblastí: lidský kapitál, digitální ekonomika a podnikání, inovace a výzkum, hospodářská infrastruktura, změna klimatu a energetika. Do konce října 2020 bylo investováno 13,5 % prostředků přidělených na tento plán.
- o Strategie řešení pandemie COVID-19, která měla v krátkodobém horizontu ovládnout šíření onemocnění COVID-19 a zajistit odpovídající přípravu na možné další vlny viru v budoucnosti. K uplatňování této strategie bylo naplánováno 126 opatření, která nebyla spojena s žádnými finančními prostředky. V říjnu 2020 bylo 28 % opatření této strategie ovlivněno zpožděním.

K jakému závěru jsme dospěli

Při analýze provádění opatření přijatých vládou Litevské republiky jsme zjistili, že rizika pro transformaci litevského hospodářství na inovativní hospodářství s vysokou přidanou hodnotou, za účelem dosažení cíle plánu DNA budoucí ekonomiky, byla způsobena nedostatkem času věnovaného zvažování a hodnocení projektů, nedostatkem informací o jejich ekonomické proveditelnosti a neprovedením podrobné analýzy nákladů a přínosů.

Pandemie COVID-19 měla negativní dopad na veřejné finance, hospodářství a trh práce: zvýšil se veřejný dluh, klesl hrubý domácí produkt; veřejné příjmy byly nižší, než se očekávalo, byly vyšší výdaje, vyšší nezaměstnanost atd. Hospodářský vývoj Litvy byl však v první polovině roku 2020 lepší, než se očekávalo. To bylo také částečně ovlivněno opatřeními pro oživení hospodářství a podpůrnými opatřeními pro obyvatelstvo a podniky přijatými vládou.

Věříme, že údaje shromážděné v hodnotící zprávě se stanou zdrojem souhrnných informací o opatřeních vlády Litevské republiky a poskytnou institucím zapojeným do zvládnutí této mimořádné situace další příležitost k řešení jejích negativních dopadů, plánování a přijímání rozhodnutí, která budou nejlépe řešit potřeby oblastí nejvíce zasažených důsledky pandemie.

Ekonomická reakce EU

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Evropská unie –
Evropský účetní dvůr

Přezkum č. 06/2020: Rizika, výzvy a příležitosti spojené s reakcí EU na krizi COVID-19 v oblasti hospodářské politiky

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
9. 12. 2020	přezkum	březen–srpen	Úřední jazyky EU

Co jsme posuzovali a proč

Pandemie COVID-19 donutila členské státy EU zastavit chod podstatné části svého hospodářství. V květnu 2020 se odhadovalo, že reálný HDP EU klesne v roce 2020 o 7,4 %. Za účelem vyrovnání křivky pandemie a s cílem omezit hospodářské škody a čelit jim zavedla EU a její členské státy řadu opatření. Ačkoli má EU vedoucí koordinační úlohu při zajišťování opatření zaměřených na zvládnutí hospodářských škod a oživení po těchto škodách, o těchto opatřeních se rozhoduje na úrovni jednotlivých států a zde jsou také převážně prováděna.

Aby bylo možné činit informovaná rozhodnutí o provádění nových opatření a úpravě těch stávajících, je zásadní pochopit, jak EU jako celek reagovala na probíhající pandemii. Za tímto účelem poskytuje tento přezkum nezávislý přehled příslušných hospodářských opatření přijatých na vnitrostátní úrovni (do července 2020) a na úrovni EU (do října 2020). Nejprve jsme shromáždili a systematicky analyzovali veškeré veřejně dostupné informace a údaje a poté jsme posoudili různá opatření zavedená na úrovni EU a v členských státech a identifikovali možná rizika, výzvy a příležitosti pro budoucí koordinaci hospodářských politik ze strany EU.

Co jsme zjistili

Vlády přijaly širokou škálu diskrečních fiskálních opatření v hodnotě přibližně 3,5 bilionu EUR, která byla obecně v souladu s pokyny EU v oblasti krizové politiky, tj. programy pro zachování pracovních míst a státní podpora na zajištění pomoci v oblasti likvidity pro podniky. Složení a relativní velikost vnitrostátních balíčků se v jednotlivých členských státech značně lišily. Přestože tyto balíčky během omezení

volného pohybu osob účinně zmírnily rizika nezaměstnanosti, způsobí výrazné zvýšení úrovně veřejného dluhu.

Reakce EU spočívala v opatřeních na podporu úsilí jednotlivých států o řešení krize:

- rychlá měnová intervence ze strany Evropské centrální banky, kterou doprovázelo:
 - využívání flexibility dostupné v rámci fiskálních pravidel EU a pravidel EU pro státní podporu,
 - ad-hoc pokyny pro hospodářskou politiku,
 - přesměrování rozpočtu EU na opatření přijatá v reakci na krizi,
- vytvoření bezpečnostních sítí pro poskytování cílené podpory v podobě úvěrů:
 - vládám prostřednictvím Komise (nástroj SURE a Evropský mechanismus stability),
 - podnikům prostřednictvím Evropské investiční banky,
- vytvoření větších podpůrných nástrojů, z nichž největší a nejvýznamnější je NGEU⁴³ (v hodnotě 750 miliard EUR). Jeho ústředním článkem je Nástroj pro oživení a odolnost, jehož cílem je řešit rizika hospodářských rozdílů a zakotvit oživení v ekologické a digitální strategii EU.

K jakému závěru jsme dospěli

Soubor opatření na úrovni členských států a na úrovni EU vytváří rizika a výzvy pro koordinaci a provádění hospodářské politiky EU a pro řádné finanční řízení prostředků EU:

- Fiskální balíčky členských států vyvolávají nové výzvy pro orgány EU odpovědné za dohled nad fiskální situací, vnitřním trhem, trhy práce a finančním sektorem.
- Existuje riziko dalšího prohlubování ekonomické propasti mezi členskými státy, jelikož jejich schopnost reakce na krizi se značně lišila v závislosti na jejich předchozích hospodářských podmínkách.

⁴³ V době dokončení tohoto přezkumu nebyl dosud funkční.

- Účinnost nově navrženého nástroje pro oživení může být narušena, pokud:
 - jeho finanční struktura a rámec pro monitorování a pro vyvozování odpovědnosti nebudou odpovídající,
 - plány na podporu oživení nebudou řádně koordinovány a nezaměří se na reformy a investice podporující růst,
 - nebude proveden včas nebo bude mít nízkou míru čerpání.
- Komise bude čelit výzvě v oblasti řízení finančního rizika velkých transakcí EU na kapitálových trzích.
- Ekonomická reakce EU na krizi COVID-19 přináší také příležitosti:
 - Provádění finanční reakce na hospodářskou krizi je proces, který dosud probíhá, může však přinést posílení úlohy orgánů EU při řízení hospodářského oživení EU.
 - Vytvoření nových dočasných fondů, jako jsou SURE a NGEU, představuje příležitost zamyslet se nad trvalým zlepšením rozpočtové kapacity EU pro reagování na velké ekonomické šoky a zmírňování následných hospodářských rozdílů mezi členskými státy.
 - Dodatečné financování také poskytuje významnou příležitost k prosazování priorit EU, jako je udržitelný rozvoj a digitalizace, za předpokladu, že budou opatření pečlivě připravena a důkladně monitorována v rámci evropského semestru.

Prioritní oblast: Veřejné finance a související rizika

53 Již v polovině roku 2020 členské státy přijaly téměř 1 250 fiskálních opatření k boji proti hospodářským a zdravotním dopadům pandemie v hodnotě 3,5 bilionu EUR (27 % odhadů HDP 27 států EU na rok 2020)⁴⁴. Miliardy eur mobilizované v první vlně již překročily celkovou hodnotu všech souborů opatření na podporu oživení přijatých v letech 2008–2009⁴⁵.

54 Fiskální politiky členských států se zaměřily na zmírňování krátkodobých dopadů omezení volného pohybu osob a klesající poptávky na příjmy a zaměstnanost a na využívání opatření pro odolnost a oživení. Patří mezi ně obecně:

- o automatické stabilizátory, jako jsou standardní daňové úpravy a systémy podpory v nezaměstnanosti,
- o diskreční rozpočtová stimulační opatření, jako jsou daňové úlevy nebo snížení sazeb daně, a mimořádné výdaje v oblastech, jako je podpora zaměstnanosti a zdravotnictví,
- o mimorozpočtová opatření k zajištění obchodní likvidity (státní úvěry, úvěrové záruky, odklady daní apod.), s nimiž nejsou spojeny přímé fiskální náklady.

55 NKI Nizozemska, Portugalska a Švédska provedly posouzení dopadů, rizik a fiskálních důsledků finančních opatření přijatých v reakci na COVID-19 na veřejné finance a plnění vnitrostátních rozpočtů.

⁴⁴ EÚD, *Přezkum č. 6/2020: Rizika, výzvy a příležitosti spojené s reakcí EU na krizi COVID-19 v oblasti hospodářské politiky*, 9.12.2020.

⁴⁵ Evropská komise, *Questions and answers: Communication on fiscal policy response to coronavirus pandemic*, 3.3.2021.

Veřejné finance a související rizika

**Algemene
Rekenkamer**

Nizozemsko –
Algemene Rekenkamer

Krise COVID-19: rizika záruk a úvěrů pro veřejné finance

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
25. 11. 2020	finanční audit / audit souladu s předpisy	březen–srpen	NL Shrnutí v EN

Co jsme posuzovali a proč

Nizozemská vláda zavedla v období od března do srpna 2020 různé programy s cílem vyhnout se ekonomickým důsledkům opatření proti šíření onemocnění COVID-19.

Kromě několika miliard eur dodatečných výdajů a ušlého příjmu vláda také poskytla záruky, rozšířila stávající záruční systémy a poskytla úvěry. Ačkoli záruční systémy nevedou k okamžitým výdajům, v případě výzvy s sebou nesou riziko (značných) výdajů.

Vláda proto již stanovila přísná pravidla upravující vytváření záručních systémů a poskytování úvěrů.

Zkoumali jsme, které záruky a úvěry vláda poskytla v období od března do konce srpna 2020 a zda dodržovala zmíněná pravidla.

Zkoumali jsme rovněž to, zda a jak byl parlament o těchto zárukách a úvěrech informován a zda byla dodržena parlamentní rozpočtová pravidla.

Co jsme zjistili

V období od března do konce srpna 2020 vláda vytvořila nebo rozšířila 14 záručních systémů. To způsobilo zvýšení celkové částky neuplatněných nizozemských vládních záruk o 60,9 miliardy EUR. Vláda očekává, že to povede k dodatečným výdajům ve výši 2,6 miliardy EUR. Ve stejném období vláda navíc poskytla osm úvěrů v celkové výši 1,8 miliardy EUR.

Záruky a úvěry poskytnuté vládou v období od března do konce srpna tedy zvýšily objem ohrožených veřejných financí o 62,7 miliardy EUR. To způsobilo zvýšení celkového objemu ohrožených veřejných financí na úroveň, která se téměř rovná rekordní výši zaznamenané během úvěrové krize (245,5 miliardy EUR).

Naše šetření také ukázalo, že vláda důsledně neuplatňovala svá pravidla pro vytváření nebo rozšiřování záručních systémů a poskytování úvěrů. Ne u každého nového nebo rozšířeného systému byl například použit povinný hodnotící rámec. U systémů, kde tento rámec použit byl, se lišila míra důkladnosti, s jakou byl vypracován. Rovněž ne všechny vypracované hodnotící rámce byly včas zaslány parlamentu, jak je povinné. V důsledku toho se parlament před schválením pozměněných rozpočtových zákonů nemohl seznámit s jejich obsahem.

A konečně naše šetření ukazuje, že u šesti z 22 vytvořených nebo rozšířených systémů vláda neinformovala parlament o jejich uvedení do provozu před tím, než měl možnost projednat pozměněný rozpočtový zákon. Podle nizozemského zákona o vládních účtech (*Government Accounts Act*) musí ministr písemně oznámit parlamentu zavedení systému, pokud jej ve státním zájmu bude nutné zavést dříve, než bude mít parlament možnost projednat a schválit návrh zákona, kterým se mění rozpočet.

K jakému závěru jsme dospěli

Dospěli jsme k závěru, že vláda důsledně neuplatňovala vlastní politiku a pravidla pro vytváření nebo rozšiřování záručních systémů a poskytování úvěrů. Rovněž jsme dospěli k závěru, že parlament nebyl vždy řádně včas informován, a v několika případech tak porušil nizozemský zákon o vládních účtech.

Doporučili jsme, aby ministr financí přezkoumal pravidla upravující vytváření nebo rozšiřování záručních systémů a poskytování úvěrů, pokud jde o jejich použití v krizových situacích. Doporučili jsme také, aby ministr financí učinil více pro to, aby byl parlament řádně včas informován. Doporučili jsme také lépe informovat parlament o rizicích těchto systémů, očekávaných ztrátách a výši rezerv, které jsou pro tento účel k dispozici. A konečně jsme doporučili provést co nejdříve hodnocení systémů zavedených speciálně k boji proti hospodářským důsledkům krize COVID-19, se zaměřením zejména na jejich účinnost.

Švédsko –
Riksrevisionen

RIKSREVISIONEN

Rámec fiskální politiky – uplatňování ze strany vlády v roce 2020

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkazy
17. 12. 2020	audit výkonnosti	duben–září	SV Shrnutí v EN

Co jsme posuzovali a proč

Aby potlačila hluboký hospodářský útlum způsobený pandemií COVID-19, rozhodla švédská vláda na jaře a v létě roku 2020 o sérii podpůrných opatření. Odhadovalo se, že tato opatření oslabí veřejné finance přibližně o 2 % HDP. Návrh zákona o rozpočtu na rok 2021 přišel s návrhem dalších opatření v celkové výši 108 miliard SEK (2,1 % HDP) za účelem restartu hospodářství.

I když je expanzivní fiskální politika zjevně nezbytná ke stabilizaci hospodářství v době krize, stejně důležité je dlouhodobě udržovat zdravé veřejné finance. Provedli jsme proto audit vládní fiskální politiky ve vztahu ke švédskému rámci fiskální politiky, jehož účelem je zajišťovat dlouhodobě udržitelnou a transparentní fiskální politiku.

Tento rámec obsahuje několik cílů rozpočtové politiky a zásady transparentního podávání zpráv a přijal jej Riksdag, švédský parlament. Je v platnosti od začátku 21. století a v průběhu let byl vylepšován, částečně v důsledku našich opakujících se auditů na toto téma.

Co jsme zjistili

Audit ukázal, že vládní krizová opatření vedla k velkým deficitům a že cíle přebytku pro čisté půjčky sektoru vládních institucí nebude dosaženo. Dočasné odchylky od cílové úrovně jsou povoleny z důvodů stabilizační politiky, jelikož cíl přebytku se vztahuje na hospodářský cyklus. Vláda však nepředložila svůj povinný plán týkající se toho, jak by bylo možné dosáhnout tohoto cíle přebytku ve střednědobém horizontu.

Dalším z cílů rozpočtové politiky je strop výdajů ústředních vládních institucí, jehož úroveň vláda na rok 2020 a následující roky podstatně zvýšila. Audit ukázal, že vláda měla ke zvýšení výdajového stropu na rok 2020 rozumné důvody, jelikož pandemie radikálně změnila podmínky pro fiskální politiku. Podstatně zvýšené úrovně tohoto

stropu na roky 2021 a 2022 však neměly žádný základ ve vládních makroekonomických prognózách ani s nimi nesouvisely. Místo toho je motivovala potřeba extrémně velkých bezpečnostních rezerv.

Navrhovaná úroveň výdajového stropu na rok 2023 je zpět na normální výši ve vztahu k velikosti švédské ekonomiky. To omezuje prostor pro neustálé zvyšování výdajů během krize a naznačuje to, že extrémní rezervy předchozích let lze využít pouze na dočasná opatření. Na základě těchto skutečností jsme zjistili, že rozsah dočasných a trvalých opatření na straně výdajů nebyl v návrhu zákona o rozpočtu jasný.

K jakému závěru jsme dospěli

Dospěli jsme k závěru, že fiskální politika byla navržena a vykazována převážně v souladu s rámcem fiskální politiky. Rámec fiskální politiky poskytl vládě podporu pro dočasné odchylky od cíle přebytku z důvodů stabilizační politiky. Vyskytly se však také odchylky od tohoto rámce: když vláda nepodala zprávu o tom, jak má dojít k návratu k cíli přebytku, nedodržela zákon o rozpočtu. Domníváme se, že nejistá situace nepředstavovala důvod k nedodržení ustanovení zákona o rozpočtu. Naopak, odchylky od cílové úrovně lze očekávat právě při náhlých poklesech.

Rovněž jsme dospěli k závěru, že vláda zvýšila výdajové stropy na roky 2021 a 2022 způsobem, který rámec nepodporoval a u kterého hrozilo, že povede k méně účinným prioritám v oblasti výdajů. Úrovně byly tak vysoké, že byla ohrožena funkce stropu jako nástroje na podporu cíle přebytku. Vhodnější alternativou by bylo zvýšení pouze na pokrytí potřeby vyplývající ze stabilizační politiky, kterou vláda ve skutečnosti sledovala, plus rezerva na neobvykle velkou makroekonomickou nejistotu. Pokud by se podmínky fiskální politiky opět dramaticky změnily, vláda by měla vždy příležitost přijít znovu do Riksdagu s návrhy nových úrovní výdajových stropů.

Rovněž jsme doporučili, aby byl rozsah dočasných a trvalých opatření na výdajové straně rozpočtu vyjasněn nejpozději v návrhu zákona o fiskální politice, který se připravuje na jaro 2021.

Rizika při plnění rozpočtu

Portugalsko –
Tribunal de Contas

Rizika používání veřejných zdrojů při zvládnání mimořádných událostí (COVID-19)

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
1. 6. 2020	analýza	od začátku pandemie	PT

Co jsme posuzovali a proč

Tímto dokumentem jsme se snažili ve velmi rané fázi pandemie upozornit na řadu rizik, která jsou významná pro finanční řízení během mimořádných událostí a která nesmí být přehlížena při zdravotní, ekonomické, sociální a finanční krizi způsobené pandemií COVID-19.

Co jsme zjistili

Identifikovali jsme rizika související nejen s řešením krize a řízením mimořádných opatření, s pomocí při mimořádných událostech a státní podporou, oslabením kontrol a integrity, zadáváním veřejných zakázek a informačními systémy, ale také rizika související s fiskální transparentností (pokud jde o měření nákladů a dopadů mimořádných opatření) a účetními výkazy.

Řešené aspekty zohledňovaly obvyklé charakteristiky mimořádných situací, mezinárodní doporučení, již vydané mimořádné právní předpisy a výsledky auditů a dalších kontrol, které již byly za srovnatelných okolností provedeny.

K jakému závěru jsme dospěli

Upozornili jsme všechny orgány spravující veřejné finance, že je třeba, aby si byly těchto rizik vědomy a aby zvážily přijetí opatření k jejich zmírnění, zejména pokud jde o jasnost a soudržnost právních předpisů, vydání pokynů pro harmonizované provádění opatření, zavedení monitorovacích mechanismů, určení a koordinaci odpovědností a zabránění zdvojování podpory.

Důraz byl kladen také na význam správné konfigurace informačních systémů pro poskytování podpory, posílení bezpečnostních systémů IT, oceňování a zajištění integrity všech zaměstnanců zapojených do opatření přijatých v reakci na mimořádnou situaci a zajištění transparentnosti a zveřejňování postupů a jednotlivých kroků, zejména pokud jde o podporu, veřejné zakázky nebo granty.

Upozornili jsme na to, že je třeba, aby všechny postupy a rozhodnutí byly zdokumentovány a podloženy a aby byly udržovány základní kontroly, a tím bylo zajištěno oddělení povinností, křížové kontroly, potvrzování dodávek, kontroly zásob a fyzické kontroly a došlo k nahrazení předběžných kontrol kontrolami během postupů nebo po jejich provedení.

Zdůraznili jsme, že vykazování použitých zdrojů a odpovědnost za ně zahrnuje vedení podrobných záznamů o všech krocích k provedení opatření přijatých v souvislosti s pandemií COVID-19, všech souvisejících výdajích a snížených daňových příjmech, za účelem měření jejich dopadů, v rámci, který umožňuje posoudit dopad na veřejné finance a udržitelnost opatření.

Analyzovali jsme každou z těchto rizikových oblastí, uvedli jsme zjištění z předchozích auditů a učinili podrobnější doporučení pro každou z dotčených oblastí.

Prioritní oblast: Celková reakce na různých úrovních správy

56 Rozsah a vícerozměrnost této krize přiměly správní orgány na všech úrovních (celostátní i nižší než celostátní) působit v kontextu nejistoty a zároveň čelit obtížným kompromisům mezi zdravotními, ekonomickými a sociálními imperativy. Naléhavost rozhodování o preventivních opatřeních a opatřeních proti šíření nákazy nevyhnutelně zvýšila rizika pro hospodárnost, účinnost a účelnost opatření správních orgánů a rizika nedodržování předchozích pravidel a postupů.

57 Rumunská NKI provedla audit správy veřejných zdrojů na všech úrovních správy a portugalská NKI se zabývala místními dopady opatření přijatých v reakci na pandemii COVID-19.

Všechny úrovně správy

Rumunsko –
Curtea de Conturi a Romaniei

Správa veřejných zdrojů během nouzového stavu

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
11. 8. 2020	audit souladu s předpisy	březen–červen	RO

Co jsme posuzovali a proč

Globální pandemie COVID-19 uvrhla svět do krize. Rumunsko nebylo výjimkou a snažilo se situaci řešit pomocí vlastních zdrojů a zkušeností.

S ohledem na to, jak se vyvíjela epidemiologická situace, vydal rumunský prezident v březnu 2020 dva *výnosy o zavedení a prodloužení nouzového stavu* v celé zemi. Oba výnosy zavedly nové povinnosti a úkoly pro určité orgány a instituce veřejné správy, což vedlo k přidělení dalších výdajů z veřejných prostředků na závazky v oblasti zamezování onemocnění COVID-19 a boje proti němu prostřednictvím rozpočtových oprav.

V této souvislosti rumunský parlament rozhodl, že nejpozději 60 dní po skončení nouzového stavu bychom měli provést audit správy veřejných zdrojů během tohoto období a předložit zprávu se zjištěními, závěry a návrhy.

Co jsme zjistili

Rozhodnutí parlamentu znamenalo, že jsme museli upravit svůj roční pracovní program. V souladu s kalendářem auditních zakázek, který plénum přijalo na období od května do července 2020, bylo do programu zařazeno a provedeno 949 auditů souladu s předpisy. Z toho 284 zakázek proběhlo na úrovni ústředních vládních institucí a 665 na úrovni místních správních institucí.

Kontrolované subjekty byly vybrány na základě objemu prostředků, který byl na řešení nouzového stavu přidělen z ústředního rozpočtu a z místních rozpočtů. Patřily mezi ně orgány, které obdržely finanční prostředky a prováděly důležité nákupy, ale také orgány, kterým byly přiděleny další odpovědnosti a povinnosti.

Zvláštní zpráva, která z těchto zakázek vznikla, se skládá ze dvou hlavních částí: části týkající se místních správních institucí a části týkající se ústředních vládních institucí.

V každé části zpráva uvádí povinnosti a úkoly orgánů v souvislosti se zamezováním pandemii a s bojem proti ní, jakož i zjištění týkající se správy zdrojů použitých k tomuto účelu seskupená podle oblasti, jako je systém zdravotní péče, ekonomická podpora, zaměstnanost a sociální ochrana, a obecná opatření k omezení a kontrole šíření pandemie COVID-19.

Během období, na které se zpráva vztahuje, přijalo Rumunsko snížení rozpočtových příjmů prostřednictvím řady fiskálních opatření a poklesu hospodářské činnosti vytvářející příjmy. Ekonomická intervence měla podobu mobilizace veřejných zdrojů na podporu produktivní činnosti a přidělení mimořádných výdajů na závazky v oblasti boje proti pandemii a zmírňování ekonomického šoku.

Rozsah kontrolovaných výdajů se lišil v závislosti na oblasti, přičemž hlavními kategoriemi nákladů byly:

- o právní závazky přiřazené k zadávání veřejných zakázek v době nouzového stavu – cca 209,6 milionu EUR,
- o lékařská pomoc / nouzové zásoby zdravotnických prostředků – cca. 54,43 milionu EUR,
- o zaměstnanost a sociální ochrana / náklady vzniklé zavedením karantény – cca 754,12 milionu EUR,
- o náklady místních správních institucí – proplácení výdajů na karanténu – cca 26,67 milionu EUR.

Audity odhalily určité nesrovnalosti, z nichž většina se týkala uplatňování právních předpisů během nouzového stavu. Tedy:

- o Občas docházelo k nedodržování zásad upravujících zadávání veřejných zakázek (nediskriminace a rovné zacházení s hospodářskými subjekty, transparentnost při zadávání zakázek atd.).
- o Pro řešení mimořádných událostí nebyly vypracovány ani používány žádné operační ani systémové postupy.
- o Zvláštní právní předpisy nebyly důsledně prosazovány, zejména pokud jde o mzdová práva.

- V některých případech nebyly při nákupu léčivých přípravků, zdravotnického materiálu a vybavení dodrženy zákonné požadavky, a to buď z důvodu nedostatku na trhu, nebo z důvodu nadsazených tržních cen, což vedlo k nákupu za hodnoty vyšší, než se odhadovalo.
- Nebyly vytvořeny žádné rezervy pro zvláštní situace stanovené v sekundárních právních předpisech, takže rezervy byly nižší, než zákon vyžaduje, atd.
- Naléhavě potřebné zásoby zdravotnických prostředků nebyly vytvořeny v počátečních lhůtách pro jejich nákup.

K jakému závěru jsme dospěli

Zdůraznili jsme, že veřejné prostředky použité k prevenci a kontrole pandemie COVID-19 byly obecně spravovány v souladu s účelem, cíli a odpovědnostmi stanovenými v mimořádných právních předpisech.

Orgány veřejné správy obecně plnily povinnosti, které jim byly svěřeny, s cílem vypořádat se s přetrvávající výzvou přijímání mimořádných opatření v mimořádné situaci, přičemž měly povinnost dodržovat právní rámec upravující jejich činnost. Nevyskytly se žádné závažné chyby, i když některé problémy byly vyřešeny „za pochodu“.

Do budoucna se uvažuje o vypracování metod reakce na krizi, jako například:

- vypracování/rozšíření vnitrostátního akčního plánu, který by jasně upravoval činnosti a procesní kroky, kterých je třeba se držet v mimořádných situacích,
- vypracování/změna/rozšíření právních předpisů týkajících se zadávání veřejných zakázek v mimořádných situacích,
- stanovení postupů týkajících se opatření a financování v mimořádných situacích za účelem zefektivnění komunikace,
- navržení a zavedení programů k motivaci zaměstnanců přímo zapojených do zásadních činností během nouzového stavu / stavu pohotovosti.

Místní správa

Portugalsko –
Tribunal de Contas

Dopad opatření přijatých v reakci na pandemii COVID-19 orgány místní správy v pevninské části Portugalska

Zveřejněno	Druh auditu	Zkoumané období	Odkaz
18. 12. 2020	přehled	březen–září	PT

Co jsme posuzovali a proč

Pandemie COVID-19 měla hluboký ekonomický, sociální a finanční dopad na portugalskou společnost a na orgány místní správy, zejména na obce, které hrály při zmírňování dopadů krize důležitou úlohu, jelikož stojí z hlediska intervence v přední linii a mají rozsáhlé sociálně-ekonomické pravomoci.

Bylo důležité porozumět kontextu intervence obcí, souvisejícím finančním zdrojům způsobu jejich použití. Snažili jsme se:

- o analyzovat mimořádná dočasná legislativní opatření zaměřená na posílení postavení obcí, aby mohly řešit sociálně-ekonomické dopady pandemie, a zároveň určit typy opatření používaných k reakci na potřeby obyvatel obecně i potřeby místních orgánů, které poskytují sociální a ekonomickou podporu,
- o vyčíslit výdaje spojené s úsilím obcí, analyzovat jejich rozložení na území pevninské části Portugalska a určit vztah mezi výdaji a prevalencí případů,
- o zkontrolovat, jak se opatření odrážejí v zadávání veřejných zakázek, a analyzovat zakázky související s bojem proti účinkům pandemie.

Co jsme zjistili

V zájmu podpory a zaručení schopnosti místních orgánů reagovat v souvislosti s pandemií byla schválena mimořádná dočasná finanční opatření. Patřilo mezi ně zvýšení příjmů obcí, flexibilita obecního systému úvěrů a dluhů, přijetí opatření na pomoc zranitelným osobám, sociální podpora a výjimky.

Obcím s vyšší úrovní zadlužení a obcím, na které se vztahují plány finančních úprav, bylo povoleno přerušit dodržování smluvních ustanovení omezujících jejich možnost

nabízet daňová zvýhodnění a osvobození od daně, určovat ceny v oblasti kanalizací, vody a odpadů a stanovovat nové ceny a poplatky. Možnost znovu nabídnout tyto výhody občanům má silný sociální dopad.

Obce zavedly různá opatření a různé plány, což znamenalo jak zvýšení výdajů, například u podpory rodin a společností nebo u bezplatného rozdělování zboží a poskytování služeb, tak snížení příjmů, a to prostřednictvím udělování výjimek a snižování poplatků a cen.

Většina obcí svá opatření zveřejňuje na svých internetových stránkách, ale jen málo dává k dispozici údaje o jejich provádění. Mnohé obce se rozhodly za účelem řešení sociálních dopadů pandemie navýšit obecní prostředky pro mimořádné situace, nebo dokonce vytvořit prostředky určené speciálně pro dopady pandemie COVID-19.

Pro ilustraci různých účelů a příjemců uvádíme některá z nejběžnějších opatření:

- rozdělování osobních ochranných prostředků,
- udělování výjimek z placení nájemného a snižování nájemného za obytné nebo komerční prostory spravované obcemi,
- osvobození od placení poplatků za vodu, kanalizaci a odpad a snížení sazeb u těchto poplatků,
- přidělení nebo zapůjčení počítačů a počítačového vybavení studentům,
- rozdělování pokrmů a potravin studentům a osobám v nouzi,
- poskytování nebo financování testů na COVID-19,
- finanční a logistická podpora soukromě provozovaných organizací sociální péče,
- linky psychologické podpory,
- podpora na nákup léčivých přípravků,
- informační kampaně,
- podpora místních podniků a restaurací a
- podpora na využívání veřejné dopravy.

K jakému závěru jsme dospěli

Dospěli jsme k závěru, že místní orgány hrály velmi důležitou úlohu při provádění opatření ke zmírnění účinků pandemie a poskytovaly mnohostranný přístup ve prospěch rodin, společností a organizací.

Podle dostupných dílčích údajů činily výdaje od března do konce září 2020 více než 166 milionů EUR. Náklady zahrnovaly nákup výrobků a služeb (zejména osobních ochranných prostředků), převody peněz (na podporu rodin a neziskových organizací), náklady na zaměstnance a nákup investičního majetku. Během tohoto období orgány místní správy uzavřely 5 529 smluv na nákup výrobků a služeb souvisejících s pandemií (83,2 milionu EUR).

Smlouvy na nákup výrobků se týkaly zejména zdravotnických prostředků a přístrojů (např. ventilátorů, testů na COVID-19 a dezinfekčních prostředků), bezpečnostních a ochranných prostředků (např. roušek, clon, rukavic), počítačů a počítačového vybavení (pro práci na dálku a distanční vzdělávání), potravinářských výrobků a čistících, dezinfekčních a hygienických potřeb. Služby zahrnovaly testování, monitorování, čištění a dezinfekci, zajišťování pokrmů, ubytování a pronájem počítačového vybavení.

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020

Belgie

Svazek III knihy sociálního zabezpečení 2020: Dopad zdravotní krize COVID-19 na příjmy a výdaje sociálního zabezpečení, analýza rozpočtu, zveřejněno 16. 9. 2020

FR NL

177. Obecná zpráva – část III: Obecný účet vlády federálního státu, analýza rozpočtu, zveřejněno 28. 10. 2020

FR NL

Příloha 2 připomínek ke druhému upravenému návrhu rozpočtu vlámské vlády na rok 2020 a k rozpočtu vlámské vlády na rok 2021, analýza rozpočtu, zveřejněno 20. 11. 2020

NL

Státní zakázka na trasování kontaktů v souvislosti s onemocněním COVID-19, audit souladu s předpisy, zveřejněno 25. 11. 2020

NL

Kypr

Audit zadávacích řízení souvisejících s pandemií COVID-19, audit souladu s předpisy, zveřejněno 13. 10. 2020

EL

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020

91

Litva

Sociální integrace osob se zdravotním postižením, audit výkonnosti, zveřejněno 7. 9. 2020

[LT](#) [Shrnutí v EN](#)

Určují změny ve vzdělávání lepší výsledky učení žáků? audit výkonnosti, zveřejněno 14. 9. 2020

[LT](#) [Shrnutí v EN](#)

Řešení krize COVID-19 a zvládnání této mimořádné události, posouzení, zveřejněno 30. 11. 2020

[LT](#) [Shrnutí v EN](#)

Správa silniční infrastruktury, audit výkonnosti, zveřejněno 1. 12. 2020

[LT](#) [Shrnutí v EN](#)

Lotyšsko

Krize související s pandemií COVID-19 a oznámení příslušných orgánů týkající se zadávacích řízení s cílem zastavit šíření onemocnění COVID-19 a výjimek z posouzení souladu zboží, zpráva o situační analýze, zveřejněno 20. 7. 2020

[LV](#)

Proces dodávky osobních ochranných prostředků (ochranných roušek a respirátorů) ve zdravotnictví, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 20. 7. 2020

[LV](#) [Shrnutí v EN](#)

System pro zadávání veřejných zakázek zavedený ministerstvem obrany a veřejné zakázky zadané během mimořádné situace s cílem omezit šíření onemocnění COVID-19, finanční audit / audity souladu s předpisy, zveřejněno 17. 8. 2020

[LV](#) [Shrnutí v EN](#)

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020

92

Využití dodatečných finančních prostředků přidělených ministerstvu vnitra na nákup osobních ochranných prostředků a dezinfekčních prostředků, finanční audit / audity souladu s předpisy, zveřejněno 2. 9. 2020

LV

[Shrnutí v EN](#)

Využití finančních prostředků přidělených ministerstvu spravedlnosti na převod Lotyšské radě soudních notářů, finanční audit / audity souladu s předpisy, zveřejněno 11. 9. 2020

LV

Využití finančních prostředků přidělených ministerstvu spravedlnosti na výplatu krizových příspěvků duchovním a funkcionářům náboženských svazů (církví), finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 29. 9. 2020

LV

Distanční vzdělávání v mimořádné situaci, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 30. 9. 2020

LV

[Shrnutí v EN](#)

Využití dodatečných finančních prostředků na prémie pro úředníky působící v oblasti vnitřních věcí přímo zapojené do omezování šíření pandemie COVID-19, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 14. 10. 2020

LV

[Shrnutí v EN](#)

Využití finančních prostředků přidělených ministerstvu sociálních věcí na výplatu přídavků na příspěvek v době nečinnosti na každé nezaopatřené dítě a příspěvek na podporu v době nečinnosti a doplatek na jeho výplatu, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 26. 11. 2020

LV

Využití finančních prostředků přidělených ministerstvu sociálních věcí na pokračování výplaty rodičovské dávky, jednorázového příplatku ke státní rodinné dávce na výplatu příspěvku na dítě se zdravotním postižením a na zvýšení částky příspěvku na péči o dítě, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 26. 11. 2020

LV

[Shrnutí v EN](#)

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020

93

Využití finančních prostředků přidělených ministerstvu financí na výplatu příspěvku za dobu odstávky, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 26. 11. 2020

[LV](#) [Shrnutí v EN](#)

Využití finančních prostředků přidělených ministerstvu spravedlnosti na prémie zaměstnancům Vězeňské služby, kteří se přímo podíleli na zvládnání pandemie COVID-19, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 14. 12. 2020

[LV](#) [Shrnutí v EN](#)

Přidělování a využívání prostředků z programu státního rozpočtu „Pohotovostní fondy“ na podporu sdělovacích prostředků za účelem zmírňování následků krize COVID-19, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 22. 12. 2020

[LV](#) [Shrnutí v EN](#)

Byly finanční prostředky z programu státního rozpočtu „Pohotovostní fondy“ na opravy v nemocnicích vyžádány v rámci ročního rozpočtu na nepředvídané a neplánované potřeby?, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 22. 12. 2020

[LV](#)

Využívání prostředků přidělených elektronickým hromadným sdělovacím prostředkům v souvislosti s krizí COVID-19, finanční audit / audit souladu s předpisy, zveřejněno 22. 12. 2020

[LV](#) [Shrnutí v EN](#)

Německo

Informativní přehledy o dodatečném rozpočtu na rok 2020 určené rozpočtovému výboru německého parlamentu, audit výkonnosti / souladu s předpisy, zveřejněno 27. 3. 2020

[DE](#)

Zpráva zvláštního účelu o veřejném jednání rozpočtového výboru německého parlamentu, na němž byl projednáván druhý dodatečný rozpočet na rok 2020, audit výkonnosti / souladu s předpisy, zveřejněno 29. 6. 2020

[DE](#) [Shrnutí v EN](#)

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020

94

Poradní zpráva o kapitálových grantech poskytnutých společnosti Deutsche Bahn („Potřeba lepší správy navrhovaných grantů v souvislosti s COVID-19 pro Deutsche Bahn“), určená rozpočtovému výboru německého parlamentu, audit výkonnosti / souladu s předpisy, zveřejněno 5. 10. 2020

DE

Poradní zpráva o dopadu pandemie COVID-19 na systém povinného zdravotního pojištění, určená rozpočtovému výboru německého parlamentu, audit výkonnosti / souladu s předpisy, zveřejněno 13. 11. 2020

DE

Poradní zpráva o peněžích na nucenou dovolenou: Vláda musí snížit riziko podvodu. Zpráva určená rozpočtovému výboru německého parlamentu, audit výkonnosti / souladu s předpisy, zveřejněno 11. 11. 2020

DE

[Shrnutí v EN](#)

Poradní zpráva o potřebách financování skupiny Deutsche Bahn v souvislosti s pandemií COVID-19 a prostoru pro spolkovou správu určená rozpočtovému výboru německého parlamentu, audit výkonnosti / souladu s předpisy, zveřejněno 24. 11. 2020

DE

Nizozemsko

Testování na koronavirus: co se stalo na jaře? cílené šetření, zveřejněno 23. 9. 2020

NL

[Shrnutí v EN](#)

Riziko zneužívání a nesprávného používání programu pro zachování pracovních míst NOW, cílené šetření, zveřejněno 23. 9. 2020

NL

Zaměřeno na digitální práci z domova, cílené šetření, zveřejněno 2. 11. 2020

NL

[EN](#)

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020

95

Individuální podpora společností během krize COVID-19, audit výkonnosti, zveřejněno
12. 11. 2020

NL

[Shrnutí v EN](#)

Krize COVID-19: rizika záruk a úvěrů pro veřejné finance, finanční audit / audit souladu
s předpisy, zveřejněno 25. 11. 2020

NL

[Shrnutí v EN](#)

Portugalsko

Rizika používání veřejných zdrojů při zvládnání mimořádných událostí (COVID-19),
analýza, zveřejněno 1. 6. 2020

PT

Mimořádná opatření a fiskální plnění během prvních 3 měsíců, přezkum, zveřejněno
16. 7. 2020

PT

Zadávání veřejných zakázek podléhajících mimořádným postupům během krize COVID-
19, přehled, zveřejněno 21. 7. 2020

PT

COVID-19 – Dopad na činnost vnitrostátního systému zdravotní péče a přístup ke
zdravotní péči, přehled, zveřejněno 15. 10. 2020

PT

Provádění vnitrostátního operačního plánu financovaného z Fondu evropské pomoci
nejchudším osobám (včetně analýzy dopadu krize COVID-19 na potravinovou pomoc
poskytovanou v rámci tohoto plánu), audit výkonnosti, zveřejněno 23. 10. 2020

PT

Dopad opatření přijatých v reakci na pandemii COVID-19 orgány místní správy
v pevninské části Portugalska, přehled, zveřejněno 18. 12. 2020

PT

Příloha – Úplný seznam publikací souvisejících s pandemií COVID-19 nejvyšších kontrolních institucí EU v roce 2020

96

Rumunsko

Správa veřejných zdrojů během nouzového stavu, audit souladu s předpisy, zveřejněno
11. 8. 2020

RO

Slovensko

Řízení státních hmotných rezerv v mimořádných situacích, audit výkonnosti,
zveřejněno 21. 12. 2020

SK

Švédsko

Rámec fiskální politiky – uplatňování ze strany vlády v roce 2020, audit výkonnosti,
zveřejněno 17. 12. 2020

SV

[Shrnutí v EN](#)

EÚD

Stanovisko č. 3/2020 ke změně nařízení EU o využití evropských strukturálních
a investičních fondů v reakci na šíření onemocnění COVID-19, stanovisko, zveřejněno
15. 4. 2020

[Úřední jazyky EU](#)

Stanovisko č. 4/2020 k navrhovanému nařízení REACT-EU a k nařízení o společných
ustanoveních, kterým se řídí fondy ESI, stanovisko, zveřejněno 14. 7. 2020

[Úřední jazyky EU](#)

Stanovisko č. 6/2020 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se
zřizuje facilita na podporu oživení a odolnosti, stanovisko, zveřejněno 9. 9. 2020

[Úřední jazyky EU](#)

Přezkum č. 6/2020: Rizika, výzvy a příležitosti spojené s reakcí EU na krizi COVID-19
v oblasti hospodářské politiky, přezkum, zveřejněno 9. 12. 2020

[Úřední jazyky EU](#)

Zkratky

CRII: investiční iniciativa pro reakci na koronavirus

DPH: daň z přidané hodnoty

ECDC: Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí

EIB: Evropská investiční banka

EMA: Evropská agentura pro léčivé přípravky

EUROSAI: Evropská organizace nejvyšších kontrolních institucí (*European Organisation of Supreme Audit Institutions*)

Fondy ESI: evropské strukturální a investiční fondy

HDP: hrubý domácí produkt

IKT: informační a komunikační technologie

JIP: jednotka intenzivní péče

Malý nebo střední podnik: malý nebo střední podnik

NGEU: Nástroj Next Generation EU

NKI: nejvyšší kontrolní instituce

OECD: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OOP: osobní ochranné prostředky

PEPP: nouzový pandemický program nákupu aktiv (*Pandemic Emergency Purchase Programme*)

REACT-EU: pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy

SARS: těžký akutní respirační syndrom

SEK: švédská koruna

SFEU: Smlouva o fungování Evropské unie

SSHR: Správa státních hmotných rezerv (Slovensko)

SURE: podpora na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci

UNWTO: Světová organizace cestovního ruchu OSN

VFR: víceletý finanční rámec

WHO: Světová zdravotnická organizace

Glosář

Automatický stabilizátor: složka fiskální politiky, která vyrovnává výkyvy v hospodářské činnosti bez přímého zásahu tvůrců politik.

Dezinformace: sdělování falešných nebo zavádějících informací za účelem klamání.

Digitalizace: posun směrem k začleňování a využívání digitálních technologií a digitalizovaných informací za účelem zjednodušení, zrychlení, zefektivnění nebo větší hospodárnosti procesů a úkolů.

Elektronické zdravotnictví: uplatňování informačních a komunikačních technologií v celé řadě funkcí, které ovlivňují zdravotnictví.

Evropské strukturální a investiční fondy: pět hlavních fondů EU, které společně podporují hospodářský rozvoj v celé EU: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond.

Evropský semestr: roční cyklus, který je rámcem pro koordinaci hospodářských politik členských států EU a monitorování pokroku.

Finanční pomoc: finanční podpora EU poskytovaná členským státům ve finanční tísní s cílem vrátit jim makroekonomické nebo finanční zdraví a zajistit, aby byly schopny dostát svým závazkům z hlediska veřejného sektoru nebo platební bilance.

Horizont 2020: program EU pro výzkum a inovace na období 2014–2020.

Odklad daně: povolené odložení platby daňové povinnosti do okamžiku v budoucnosti.

Omezení fyzického kontaktu: soubor opatření, která mají minimalizovat šíření infekčního onemocnění prostřednictvím co největšího omezení kontaktu s ostatními osobami.

Omezení volného pohybu osob: omezení pohybu osob v daném prostoru (doma nebo v rámci města, regionu či země) s cílem zabránit šíření infekčního činitele během pandemie nebo jeho šíření zpomalit.

Osobní ochranné prostředky (OOP): předměty, jako například ochranné roušky, rukavice a prostředky k ochraně očí, které jsou určeny k ochraně nositele před zdravotními nebo bezpečnostními riziky.

Pandemie: rozšíření infekčního onemocnění po celém světě nebo na značně rozsáhlém území.

Politika soudržnosti: politika EU, jejímž cílem je zmenšovat hospodářské a sociální rozdíly mezi regiony a členskými státy podporou tvorby pracovních míst, konkurenceschopnosti podniků, hospodářského růstu, udržitelného rozvoje a přeshraniční a meziregionální spolupráce.

Režim nucené dovolené: dočasná iniciativa, která zaměstnavatelům umožňuje získat finanční podporu na mzdy vyplácené zaměstnancům v období, kdy jim v práci brání zvláštní okolnosti, jako například pandemie nebo krize.

Státní podpora: přímá či nepřímá státní podpora pro podnik nebo organizaci, která je zvýhodňuje před konkurencí.

Víceletý finanční rámec: výdajový plán EU, v němž jsou stanoveny priority (na základě cílů příslušných politik) a stropy, povětšinou na sedm let. Je strukturou, v jejímž rámci se stanovují roční rozpočty EU a jež omezuje výdaje v každé kategorii. Současný VFR se vztahuje na období 2021–2027.

Obráťte se na EU

Osobně

Po celé Evropské unii se nachází stovky informačních středisek Europe Direct. Adresu nejbližšího střediska naleznete na internetové stránce: https://europa.eu/european-union/contact_cs

Telefonicky nebo e-mailem

Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii. Můžete se na ni obrátit:

- prostřednictvím bezplatné telefonní linky: 00 800 6 7 8 9 10 11 (někteří operátoři mohou tento hovor účtovat),
- na standardním telefonním čísle: +32 22999696 nebo
- e-mailem prostřednictvím internetové stránky: https://europa.eu/european-union/contact_cs

Vyhledávání informací o EU

On-line

Informace o Evropské unii ve všech úředních jazycích EU jsou dostupné na internetových stránkách Europa na adrese: https://europa.eu/european-union/index_cs

Publikace EU

Publikace EU, ať už bezplatné, nebo placené, si můžete stáhnout nebo objednat na adrese:

<https://publications.europa.eu/cs/publications>.

Chcete-li obdržet více než jeden výtisk bezplatných publikací, obraťte se na službu Europe Direct nebo na místní informační střediska (viz https://europa.eu/european-union/contact_cs).

Právo EU a související dokumenty

Právní informace EU včetně všech právních předpisů EU od roku 1952 ve všech úředních jazykových verzích jsou dostupné na stránkách EUR-Lex na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/>

Veřejně přístupná data od EU

Portál veřejně přístupných dat EU (<http://data.europa.eu/euodp/cs>) umožňuje přístup k datovým souborům z EU. Data lze bezplatně stahovat a opakovaně použít pro komerční i nekomerční účely.

